

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій

ДО ЗАХИСТУ
завідувач кафедри
готельно-ресторанного бізнесу
та харчових технологій
к.е.н., доцент Данько Н.І.

Кваліфікаційна магістерська робота

на тему: **«РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО
ГОТЕЛЬНОГО НОМЕРУ НА ОСНОВІ ЗЕЛЕНИХ
ІННОВАЦІЙ»**

Виконала:
студентка 2 курсу, гр. УГРЗ-61
спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа
ОПП «Готельно-ресторанна справа»
Іванова Ганна Юріївна

Керівник:
д.е.н., професор Жихор О.Б.

Рецензент:
к.е.н., доц. Шамара І.М.

Підсумкова оцінка:
За шкалою ЗВО _____
Кількість балів _____

Голова Екзаменаційної комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Харків – 2024 року

**Міністерство освіти і науки України
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.Н. КАРАЗІНА**

**Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Кафедра готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій**

ЗАВДАННЯ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Студентки Іванової Ганни Юріївни

Курсу _____ ІІ _____ групи УГРз-61

Тема кваліфікаційної роботи «Розробка концепції екологічного готельного номеру на основі зелених інновацій»

затверджена наказом від 21.10.2024 р. № 4001-5/3420

1. Графік виконання роботи

Назва розділів роботи	Дата закінчення	Відмітка про виконання (підпис керівника)
Розділ 1. Теоретичні основи дослідження зелених інновацій в готельному господарстві		
Розділ 2. Аналіз впровадження сучасних зелених інновацій в готельному господарстві		
Розділ 3. Розробка концепції зеленого готельного номеру		

2. Термін подання дипломної роботи на кафедру 10.11.24

3. Термін та результати попереднього захисту (допуск/недопуск до захисту, ступінь готовності роботи у відсотках) 25.11.2024 р.

КЕРІВНИК РОБОТИ _____ професор Жихор О.Б.

Дата видачі завдання 05.10.2024 р.

Завдання прийнято дипломником до виконання _____ Іванова Г.Ю.

Завідувач кафедри готельно-ресторанного бізнесу та харчових технологій _____ доцент Данько Н.І.

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної магістерської роботи «Розробка концепції екологічного готельного номеру на основі зелених інновацій»: 67 сторінок тексту, 18 рисунків, 6 таблиць, 42 найменування використаних джерел.

Мета роботи: розробка концепції екологічного готельного номеру на основі зелених інновацій.

Об'єкт даного дослідження: готельне господарство України.

Предмет дослідження: зелені інновації у сфері готельного господарства України.

Методи дослідження: статистичного аналізу, теоретичний аналіз джерел інформації з проблеми дослідження, метод порівняння, графічний метод.

Інформаційна база дослідження. У роботі використано наукові дослідження у сфері готельного господарства, законодавчі та нормативні акти, інтернет-ресурси, науково-практична література, що відповідає проблематиці обраної теми.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати та рекомендації носять практичну значущість та можуть стати корисними для діяльності готельних підприємств України, що впроваджують в свою діяльність зелені інновації, а також при розробці екологічних готельних номерів.

ABSTRACT

Explanatory note to the qualification master's thesis «Development of the concept of an ecological hotel room based on green innovations»: 67 pages of text, 18 figures, 6 tables, 42 names of sources used.

Purpose of the work: development of the concept of an ecological hotel room based on green innovations.

Object of this study: the hotel industry of Ukraine.

Subject of the study: green innovations in the hotel industry of Ukraine.

Research methods: statistical analysis, theoretical analysis of sources of information on the research problem, comparison method, graphic method.

Information base of the study. The work uses scientific research in the field of the hotel industry, legislative and regulatory acts, Internet resources, scientific and practical literature that corresponds to the issues of the chosen topic.

Practical significance of the results obtained. The results and recommendations obtained are of practical significance and may be useful for the activities of Ukrainian hotel enterprises that implement green innovations in their activities, as well as in the development of environmentally friendly hotel rooms.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗЕЛЕНИХ ІННОВАЦІЙ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ	
1.1. Готельне господарство: основні поняття та визначення	6
1.2. Характеристика зелених інновацій в готельному господарстві	12
1.3. Міжнародні стандарти екологічної сертифікації в готельному господарстві	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗЕЛЕНИХ ІННОВАЦІЙ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ	
2.1. Зелені практики у світовій готельній індустрії	25
2.2. Сучасний стан розвитку готельного господарства України.	30
2.3. Аналіз впровадження зелених інновацій в готельному господарстві України	36
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ ЗЕЛЕНОГО ГОТЕЛЬНОГО НОМЕРУ	
3.1. Модель взаємодії в зеленому готельному господарстві	41
3.2. Розробка концепції екологічного готельного номеру	49
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний світ стикається з численними викликами, зокрема зростанням рівня забруднення навколишнього середовища, що суттєво впливає на якість життя людей, флору та фауну. Однією з найбільших глобальних проблем є зміна клімату, спричинена людською діяльністю, викидами парникових газів та надмірним використанням природних ресурсів. Ці питання особливо актуальні для індустрії туризму та готельного господарства, оскільки цей сектор суттєво впливає на навколишнє середовище через енергоспоживання, використання води, виробництво відходів та застосування хімічних засобів для обслуговування номерів і територій. Водночас, попит на екологічно чисті, енергоефективні та еко-френдлі послуги з боку туристів постійно зростає. Таким чином, інтеграція екологічних принципів у готельну сферу стає не тільки важливим елементом стратегії соціальної відповідальності, але й важливою конкурентною перевагою для готельних закладів.

Одним з напрямків, який поступово набирає популярності, є розробка концепцій екологічних готельних номерів, що поєднують естетичний комфорт з використанням зелених інновацій та сталих технологій. «Зелені» готельні номери орієнтовані на максимальне зменшення впливу на довкілля через застосування енергоефективних рішень, використання екологічно чистих матеріалів, систем переробки відходів та вторинного використання ресурсів. Концепція екологічного готельного номеру ґрунтується на принципах сталого розвитку та екологічної відповідальності, що дозволяє мінімізувати негативний вплив готелів на екосистему та сприяє популяризації екологічних стандартів у готельному бізнесі.

Розробка концепції екологічного готельного номеру на основі зелених інновацій передбачає застосування інноваційних рішень у сфері енергоефективності, водозбереження, управління відходами та вибору екологічно безпечних матеріалів. Такий підхід дозволить не лише

мінімізувати екологічний слід готельного підприємства, а й запропонувати туристам унікальний досвід перебування в умовах, максимально наближених до природних. Водночас екологічний номер створює нові можливості для готелів у напрямі підвищення свого іміджу та залучення нових сегментів клієнтів, особливо тих, хто прагне підтримувати екологічні ініціативи.

Ступінь вивченості проблеми. Дослідженню проблем та перспектив розвитку готельного господарства присвячено праці наступних вчених: Д. Горєлков, Н. Гревцева, Н. Данько, О. Жихор, М. Мальська, О. Миколенко, М. Писаревський, О. Решетняк, Т. Сокол, О. Терешкін та інш.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є готельне господарство України.

Предметом дослідження є зелені інновації у сфері готельного господарства України.

Метою дослідження є розробка концепції екологічного готельного номеру на основі зелених інновацій.

У процесі дослідження розв'язувалися наступні *завдання*:

- дослідити та визначити основні поняття готельного господарства;
- охарактеризувати зелені інновації в готельному господарстві;
- дослідити міжнародні стандарти екологічної сертифікації;
- проаналізувати зелені практики у світовій готельній індустрії;
- охарактеризувати сучасний стан розвитку готельного господарства України;
- проаналізувати впровадження зелених інновацій в готельному господарстві України;
- запропонувати модель взаємодії в зеленому готельному господарстві;
- розробити концепції екологічного готельного номеру;

Для вирішення поставлених завдань та досягнення мети дипломної роботи було використано такі методи:

- аналітичний;

- порівняльного аналізу світових практик;
- графічний;
- статистичний;
- метод моделювання;
- метод прогнозування;
- системного підходу.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків; містить 67 сторінок тексту, 18 рисунків, 6 таблиць. Список джерел включає 42 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗЕЛЕНИХ ІННОВАЦІЙ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

1.1. Готельне господарство: основні поняття та визначення

Сфера туризму стрімко розвивається, і її провідне значення серед інших секторів економіки зумовлює зростаючий попит на послуги гостинності, які надаються спеціалізованими підприємствами готельного бізнесу та формують цей ринок. У зв'язку з цим важливим є детальне розуміння поняття "готельне господарство". Розширене теоретичне знання цієї сфери сприяє ефективному управлінню, модернізації матеріально-технічної бази, належному формуванню штату і повному задоволенню потреб туристів.

Спочатку під готельним господарством розуміли економічну діяльність, орієнтовану на надання платних послуг із розміщення. З часом, у відповідь на підвищені очікування туристів і прагнення готелів розширити обслуговування, послуги розміщення доповнилися харчуванням і реалізацією напоїв. Сьогодні готельний бізнес охоплює два напрямки: у широкому сенсі він включає послуги з розміщення і харчування, а у вузькому — виключно послуги з розміщення.

Готельний бізнес є комплексною багатofункціональною сферою діяльності соціального спрямування, яка може стати важливим чинником економічного зростання регіону і підвищення добробуту його жителів. Він здатний сприяти вирівнюванню економічних диспропорцій на регіональному рівні, підтримувати розвиток підприємництва в готельній сфері, забезпечувати додаткові надходження до місцевих та державних бюджетів, створювати нові робочі місця та формувати позитивний туристичний імідж регіону [11].

Відповідно до рекомендацій Всесвітньої туристичної організації, засіб розміщення визначається як об'єкт, що регулярно або час від часу надає

туристам місця для ночівлі. Готелі вважаються основним класичним типом закладів розміщення, який характеризується такими особливостями: наявністю номерного фонду, що відповідає встановленому мінімуму, наданням обов'язкових послуг (прибирання номерів та санвузлів, обслуговування номерів, щоденне застеляння ліжок тощо), а також певним спектром додаткових послуг.

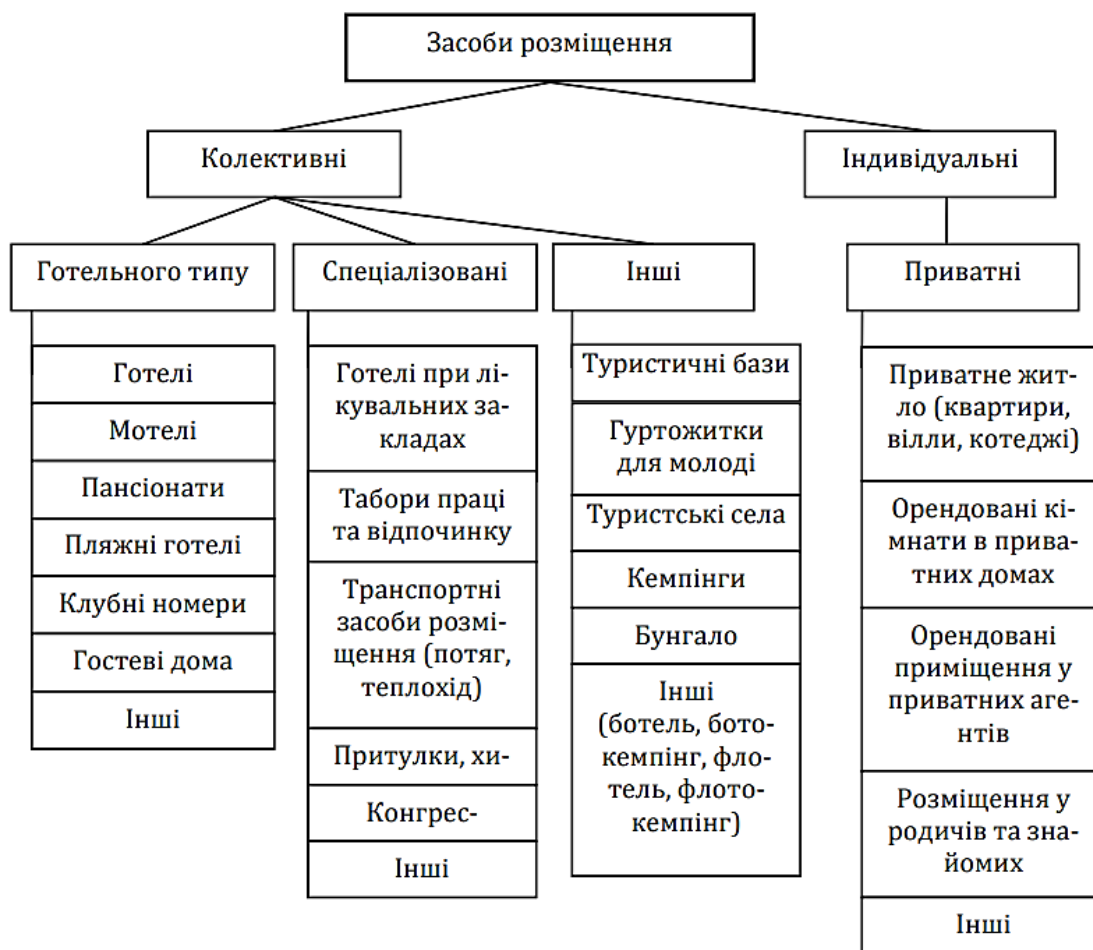

Рис. 1.1. Класифікація засобів розміщення [24]

Готельний сектор є ключовим елементом туристичної індустрії за обсягом матеріальних і фінансових ресурсів, чисельністю зайнятих працівників та часткою доходів у туризмі. Важливе місце у сфері туризму займає саме готельне господарство. Розвиток матеріально-технічної бази, розширення мережі закладів та якість обслуговування у готельному секторі прямо впливають на розвиток внутрішнього та міжнародного туризму.

Готельні заклади виконують одну з основних функцій у забезпеченні туристів комфортними умовами проживання та комплексом побутових послуг.

Готельне обслуговування охоплює широкий спектр послуг для мандрівників, що є важливим фактором для сталого розвитку туристичної галузі. Туристичні послуги в рамках готельного бізнесу належать до соціально-культурного обслуговування, а їхній розвиток базується на засадах сучасної гостинності, що підвищує роль цієї сфери у зміцненні вітчизняного туризму. Це також вимагає професійної підготовки персоналу для роботи в туристичному і готельному сервісі.

Сфера гостинності передбачає надання місць для тимчасового проживання, які можуть варіюватися від короткострокових до довготривалих, наприклад, готелів і хостелів. Ці заклади забезпечують різноманітні послуги для комфорту гостей, такі як проживання, прибирання, харчування, розваги та додатковий сервіс. Різницю між готельним бізнесом і гостинністю не завжди легко відстежити, оскільки ці сфери тісно пов'язані. Однак індустрія гостинності охоплює більш широкий спектр галузей, серед яких і готельне господарство.

Готельна індустрія – це узагальнююче поняття для послуг, пов'язаних із забезпеченням проживання гостей. У світі сьогодні існує понад 30 систем класифікації готельних закладів, кожна країна розробила свої національні стандарти. Національні класифікаційні системи, що підтримуються державою або готельними асоціаціями, враховують такі параметри, як кількість і якість наданих послуг, рівень сервісу, а також характеристику матеріально-технічної бази. Номери у готелях відрізняються за площею, меблюванням та оснащенням. Проте, незалежно від класу, кожен готельний номер має містити стандартний набір меблів (ліжко, крісло або стілець, тумбочку, шафу), освітлення, сміттєвий кошик, а також інформацію про заклад і план евакуації [11].

Готельні послуги охоплюють дії, спрямовані на забезпечення гостя

місцем для тимчасового проживання, а також пов'язані з цим операції. Склад готельних послуг поділяється на основні та додаткові, які надаються під час перебування гостя в готелі. Основні послуги включають проживання, харчування та інші базові послуги, що входять у вартість номера й регулюються умовами договору, тоді як додаткові послуги (наприклад, послуги пральні, трансфер тощо) оплачуються окремо, за бажанням клієнта.

Як тип тимчасового житла, готель виконує головну функцію — забезпечення комфортного проживання. Основна послуга включає процес бронювання та резервування місць, підготовку номерів, зустріч і реєстрацію гостей, обслуговування в період перебування, збереження особистих речей і процес виїзду. На другому місці за значимістю є організація харчування, а також побутові послуги, спортивні й культурні заходи, інформаційні послуги, які адаптуються під потреби клієнтів.

Кількість і різновид таких послуг варіюються залежно від рівня готелю. Технологічний цикл обслуговування відображає всі етапи взаємодії гостя з готелем, починаючи від бронювання та завершуючи виїздом, як показано на схемі Рис. 1.2.

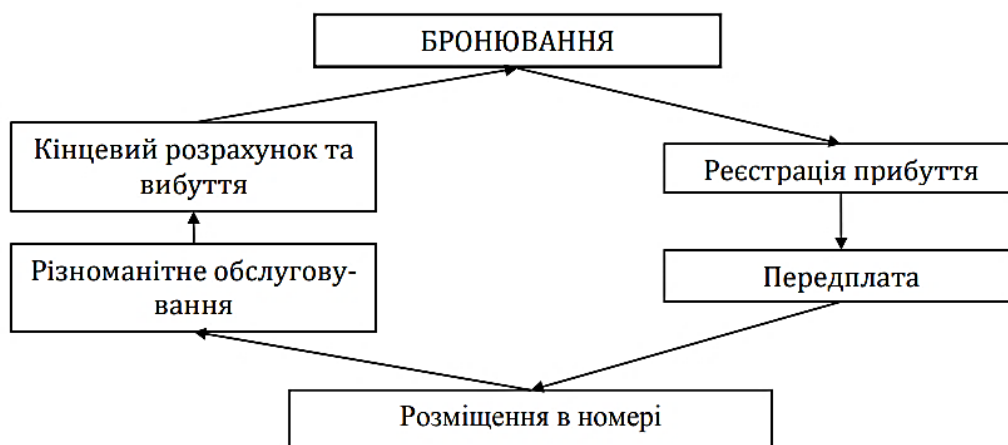

Рис. 1.2. Етапи обслуговування клієнтів в готелях [24]

Розвиток туристичної галузі, прагнення до збільшення прибутків та підвищення платоспроможності клієнтів стимулювали розвиток і диверсифікацію готельного бізнесу. Окрім основних послуг, додаються нові

види додаткового сервісу, такі як організація ділових зустрічей, лікувальні послуги, розважальні заходи тощо. Це значно розширює поняття "готельне господарство", що тепер охоплює не лише базові, але й спортивні, медичні, комунальні, посередницькі та інші види послуг.

Рис. 1.3. Характеристика готельного продукту [24]

Сучасний готельний бізнес поєднує власне надання послуг із залученням сервісів від інших галузей, що дозволяє задовольнити більш різноманітні потреби клієнтів. Процес обслуговування в готелях, що включає виробництво та миттєве споживання послуг, часто називають "наданням послуг". Однак правильніше розглядати це як процес продажу та обслуговування, адже послуги можуть надаватися як за плату, так і безкоштовно.

Готельна діяльність також сприяє зростанню національного доходу та залученню іноземної валюти завдяки обслуговуванню іноземних гостей, що позитивно впливає на економіку країни.

Повний цикл операцій готелю включає виробничі та сервісні процеси. Виробнича діяльність спрямована на забезпечення матеріальної складової послуг, таких як харчування, напої та різноманітний номерний фонд.

Сервісна діяльність охоплює надання гостю послуг з розміщення, обслуговування їжею та напоями, організації розваг, продажу товарів, прання та прасування одягу тощо. Основні операційні процеси розділені за напрямками діяльності, кожен з яких ілюстрований графічними схемами для наочності їхньої взаємодії. Окрема роль відведена безпеці, адже для створення спокійної атмосфери важливо, щоб гості почувалися захищеними.

Ретельний аналіз суті готельного бізнесу дозволяє визначити його як господарську діяльність виробничого спрямування, що охоплює надання основних і додаткових послуг, реалізація яких забезпечує дохід. Серед основних цілей розвитку готельних комплексів можна виділити [11]:

- поглиблення спеціалізації та розширення спектру послуг;
- формування великих корпоративних структур;
- створення міжнародних готельних мереж;
- активне впровадження управлінських інформаційних систем, сучасних технологій та маркетингу;
- об'єднання капіталу готелів із фінансовим, страховим, будівельним, транспортним та іншими секторами економіки;
- впровадження наукового менеджменту в управління готелями;
- розвиток невеликих готелів, орієнтованих на спеціальні ринкові сегменти.

Економічна сутність готельного бізнесу полягає в його нематеріальній природі. Головним результатом діяльності готелів є не вироблений товар, а специфічний комплекс послуг. Такі послуги невіддільні від матеріальної бази, адже саме використання будівель, обладнання та інвентарю є основою для надання та продажу послуг. Продукт готельного бізнесу включає фізичні, соціальні та емоційні складові, а спектр готельних послуг значно ширший, ніж просте забезпечення житлом.

Таким чином, готельний сектор є важливою частиною індустрії гостинності, яка, у свою чергу, тісно пов'язана з туристичною галуззю. У складі індустрії гостинності готелі виконують важливі функції, забезпечуючи гостей комплексом послуг, що створюються та підтримуються всіма її

секторами.

1.2. Характеристика зелених інновацій в готельному господарстві

Сталий розвиток – це один із найважливіших напрямів сучасного світового розвитку. Сьогодні концепція сталого розвитку визнана всіма країнами-членами ООН як пріоритетна мета, досягнення якої має здійснюватися як на національному, так і на міжнародному рівнях. Однією з головних умов сталого розвитку є екологізація – науково обґрунтована діяльність людини, спрямована на ефективне управління взаємодією суспільства з природним середовищем за допомогою інструментів та методів для раціонального використання природних ресурсів [42].

У сфері туризму екологізація полягає у науково-обґрунтованому екологічно орієнтованому управлінні, яке спрямоване на поліпшення екологічного стану природних об'єктів і територій, що цікавлять туристів; збереження та відновлення порушених екосистем шляхом зміни режиму їх використання.

Згідно з українським законодавством, зокрема Законом України «Про інноваційну діяльність», термін «інновації» визначається як новостворені чи вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення в виробничій, адміністративній, комерційній чи інших сферах, які суттєво покращують структуру і якість виробництва та соціальної діяльності.

Екологічні (зелені) інновації, в свою чергу, охоплюють нововведення, які позитивно впливають на навколишнє середовище та сприяють збереженню природних ресурсів, включаючи флору і фауну.

До екологічних інновацій належать такі процеси, як:

- ✓ Розробка і впровадження нових екологічно чистих продуктів та створення виробничих потужностей для їх виготовлення;
- ✓ Дослідження нових і відновлюваних джерел енергії;

- ✓ Використання ресурсозберігаючої техніки та впровадження маловідходних і безвідходних технологій, що забезпечують ефективне використання природних ресурсів, включаючи біотехнології;
- ✓ Освоєння нових територій та розширення існуючих із дотриманням екологічних стандартів для населення та виробництва;
- ✓ Формування нових підходів у розробці інновацій із акцентом на необхідність екологічної освіти та екологізації процесів.

Екологічна орієнтація стає важливим трендом у розвитку готельного бізнесу. Екологічні питання є пріоритетними у діяльності Міжнародної асоціації готелів і ресторанів (IHRA).

У міжнародному туризмі просування екологічних технологій здійснюється завдяки організації Travelife Sustainability System (TSS). Ця міжнародна організація підтримує готельні підприємства, які активно займаються природоохоронною діяльністю та популяризують екологічні цінності серед своїх клієнтів. Travelife є схемою сертифікації, що допомагає готелям оцінювати їх соціальний та екологічний вплив, а також інформувати гостей про свої досягнення [9].

Відповідно до актуальності заходів щодо охорони навколишнього середовища та впровадження зелених інновацій, в готельній індустрії з'явилася концепція екологічного готелю. Це система, яка створена для комфортного проживання в гармонії з природою. Екологічний готель — це житло, яке має екологічну сертифікацію та прагне поліпшити стан довкілля, зменшуючи свій негативний вплив на природу [5].

В ході дослідження особливостей створення та функціонування екологічних готелів як в Україні, так і за її межами, можна виділити певні характеристики їх класифікації, які стосуються різних аспектів їх діяльності. Серед таких аспектів — використання екологічних технологій, концепції харчування, доступність необхідних ресурсів та інфраструктури тощо.

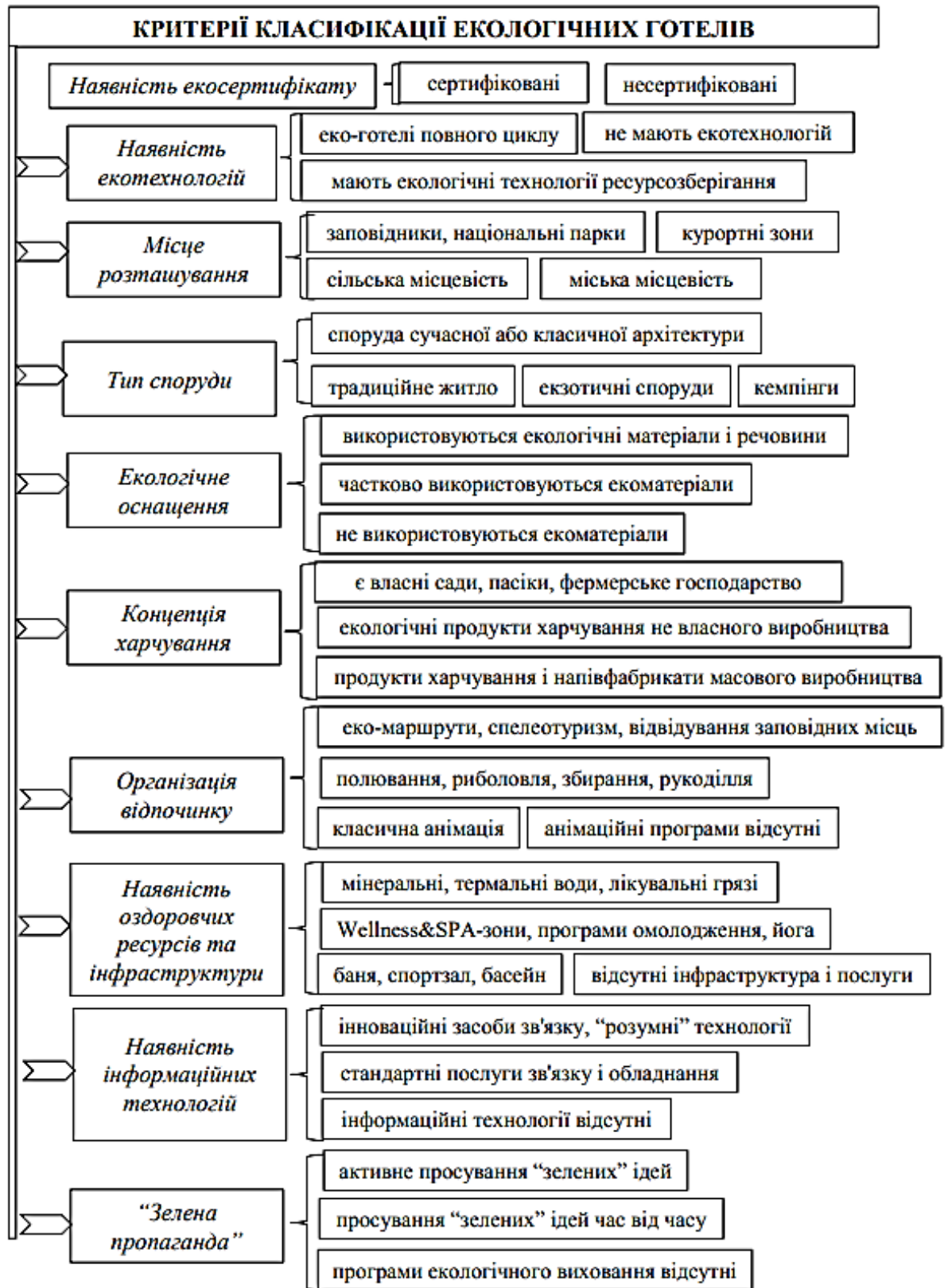

Рис. 1.4. Класифікація екологічних готелів [5]

Основна концепція еко-готелів полягає в навчанні гостей відповідальному ставленню до навколишнього середовища та зменненні

негативного впливу на нього. Головною відмінністю еко-готелю від традиційного є його розташування в природних зонах, що сприяє усамітненню з природою та наданню комфортних умов для гостей, таких як свіже повітря, чиста вода, натуральні продукти та екологічні матеріали в оздобленні номерів.

У деяких еко-готелях можуть бути відсутніми мобільний зв'язок, електрика та інші зручності сучасного життя. Наприклад, вода може нагріватися за рахунок сонячної енергії, а замість електричних ламп використовуються свічки. Гості мають можливість користуватися послугами з переробки сміття та пробувати продукти, вирощені на городі біля готелю. Деякі еко-готелі надають органічну постільну білизну, безпечні миючі засоби та екологічно чисті туалетні приналежності.

Сьогодні еко-готелі стають дедалі популярнішими і відкриваються в різних куточках світу, проте їх частка серед загальної кількості готелів у країнах Західної Європи та США не перевищує 20%. Реалізація ефективної екологічної політики в готелі сприяє зменшенню витрат виробництва завдяки впровадженню еко-заходів у його діяльність.

Рис. 1.5. Характеристика еко-заходів готелю для економії витрат [9]

Екологічні інновації в даний час набувають все більшої популярності в готелях класу «люкс», які закликають до збереження навколишнього середовища через впровадження екологічних технологій. Еко-готель, як інноваційна модель гостинності, має кілька ключових характеристик: активний внесок у збереження екосистем, екологічна стійкість, тісний зв'язок із природою, забезпечення економічних вигод для місцевих мешканців, врахування місцевих культурних традицій та підтримка екологічної освіти серед працівників.

Такі готелі повинні дотримуватися суворих «зелених» стандартів, щоб їхні гості могли бути впевнені в безпечних і енергозберігаючих умовах проживання. Для отримання статусу «екологічний» сертифікація з боку незалежних третіх сторін або державних органів є обов'язковою.

Для того щоб готельне підприємство отримало статус «екологічний», необхідно пройти екологічну сертифікацію, яку здійснюють компетентні незалежні організації. У світі існує багато таких установ, серед яких виділяються кілька найбільш авторитетних.

Наприклад, British Airways Holidays (BAH) — один із найбільших авіаперевізників та туроператорів, який регулярно проводить моніторинг готелів у Карибському басейні та надає підтримку закладам з ефективним екологічним менеджментом.

Certification for Sustainable Tourism (CST) — провідна компанія в галузі екотуризму в Західній півкулі, яка розробила державну програму екологічного менеджменту та активно її впроваджує.

Green Globe, британська організація, яка популяризує екотуризм і працює більш ніж у 50 країнах, є повноправним членом туристичної організації ООН.

Данська компанія Green Key створює програми сертифікації для різних закладів, таких як готелі, хостели та конгрес-центри. Touristik Union International (TUI) — один з провідних туроператорів Німеччини, який активно пропагує екологічну відповідальність у туризмі [30].

BREEAM — це метод оцінки екологічної ефективності будівель, розроблений у Великобританії. Також існує система «Лідерство в енергетичному та екологічному проектуванні», яка оцінює енергоефективність проектів сталого розвитку.

Програма ENERGY STAR у США допомагає бізнесу та домогосподарствам впроваджувати інноваційні технології для збереження коштів та захисту клімату.

Нарешті, EU Ecolabel є добровільною системою сертифікації товарів і послуг у ЄС, Норвегії, Ліхтенштейні та Ісландії.

1.3. Міжнародні стандарти екологічної сертифікації

Екологічна діяльність готелів базується на основних критеріях, розроблених Міжнародною асоціацією готелів та ресторанів у співпраці з ініціативою з охорони навколишнього середовища.

Більшість сертифікаційних систем у світі ґрунтуються на міжнародному стандарті ISO 14001, який визначає, як впроваджувати та функціонувати ефективна система екологічного менеджменту (SEM) [32].

В Україні система екологічної сертифікації почала розвиватися нещодавно. Цей процес активізувався після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Проте ще до цього Україна мала певний досвід у впровадженні екосертифікації. Україна стала першою країною на пострадянському просторі, що розпочала розвиток системи екологічної сертифікації та маркування, орієнтуючись на міжнародні стандарти серії ISO 14000. Країна також стала членом Global Ecolabelling Network і гармонізувала 43 екологічні стандарти для товарів і послуг [6].

Існують численні системи стандартизації для готелів, які сприяють збереженню чистоти навколишнього середовища.

Таблиця 1.1

Характеристика систем екосертифікації готелів

Назва системи	Характеристика
Green Key	Міжнародний знак якості, який надають готелям за досягнення в області захисту навколишнього середовища. Готель повинен відповідати 50-ти обов'язковим критеріям, і бажано ще ряду рекомендованих критеріїв, для того, щоб отримати еко-сертифікат. Критерії поділяються за напрямками: екологічний менеджмент, участь співробітників, інформація для гостей, енергоспоживання, водоспоживання, прибирання та прання, управління відходами, автостоянки та ландшафт, природоохоронна діяльність та ін.
LEED (Leadership in Energy and Environmental design)	Дана система – це система Лідерства в енергетичному та екологічному проектуванні. Сертифікат можуть отримати тільки екологічно безпечні споруди. Об'єктивний, загальновідомий у всьому світі рейтинг LEED покладається на економію енергії та води, а також на екологічно безпечну сировину.
ISO 14001	Стандарт управління природокористуванням, який прийнято Міжнародною асоціацією по стандартизації у 1991 р. Підприємство повинно підтвердити, що проводить спеціальну політику охорони навколишнього середовища, для того, щоб відповідати вимогам. Підтвердити, що не завдає шкоди навколишньому середовищу.
CSTC (Сертифікація стійкого туризму)	Одна з провідних і самих результативних в області введення досвіду екотуризму в Америці. Даній системі вдалося створити власний ринок шляхом створення заходів на державному рівні в сфері екологічного менеджменту та їх активному розповсюдженню. Сертифікація проводиться безкоштовно. Для отримання знаку еко-якості, готель повинен мінімізувати шкоду навколишньому середовищу, а експерти нададуть оцінку соціально-економічного ефекту від роботи готелю в певному регіоні, проведуть опитування гостей та персоналу.

Джерело: [5]

Серед найвідоміших систем сертифікації готелів, що сприяють охороні навколишнього середовища, можна виділити такі, як Green Globe (Великобританія), NAC Green Leaf (Канада), Touristik Union International (Німеччина) та інші. Нещодавно з'явилося кілька ініціатив, спрямованих на підвищення ефективності завдяки впровадженню «зелених» технологій [5]:

- ✓ International Hotels Environment Initiative — ця ініціатива об'єднує провідні міжнародні готельні компанії з метою забезпечення екологічної та соціальної відповідальності в індустрії. Основне завдання проекту — продемонструвати, що екологічна і соціальна відповідальність мають вагомий вплив на бізнес. Запропоновано

ряд практичних програм для еко-розвитку готелів.

- ✓ Energy Star for Hospitality — це некомерційна програма в США, яка допомагає підприємствам і фізичним особам економити кошти та захищати клімат шляхом впровадження інноваційних технологій.
- ✓ EU Ecolabel — унікальна розвинута платформа, що містить дані про 463 різні види екомаркування в 199 країнах світу та 25 галузях.
- ✓ Hotelenergysolutions — проект, ініційований UNWTO, який співпрацює з провідними агентствами ООН та ЄС у сферах туризму та енергетики. В рамках цього проекту малим і середнім підприємствам індустрії гостинності в ЄС надається консультаційна, технічна підтримка та навчання щодо підвищення енергетичної ефективності будівель та використання відновлюваних джерел енергії. Наразі до цього проекту долучилися 110 готелів з 10 країн ЄС.

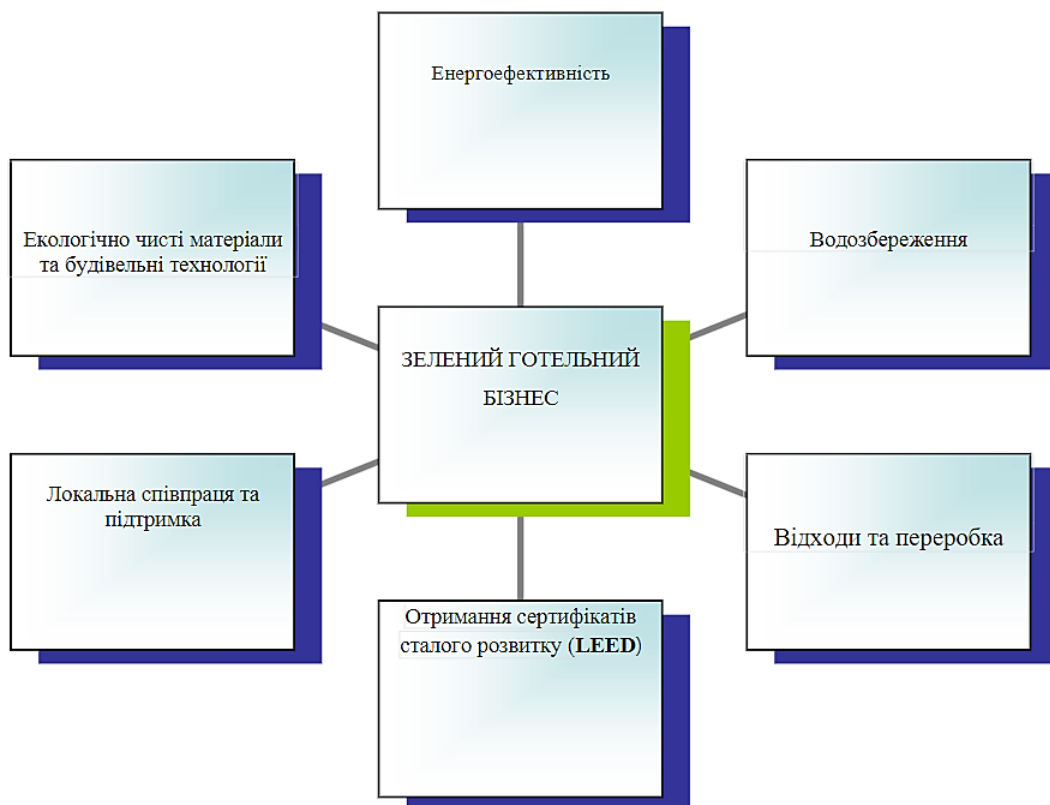

Рис. 1.6. Складові екологічно відповідального готельного бізнесу [9]

Що стосується українських готелів, їхні екологічні декларації можуть бути підтверджені двома способами. Перший — це відповідність вимогам екологічного стандарту СОУ ОЕМ 08.002.30.059 “Послуги з тимчасового розміщення (проживання). Екологічні критерії”, що відповідає міжнародному стандарту ISO 14024 “Environmental labels and declarations – Type I environmental labelling – Principles and procedures”. Акредитованим органом для сертифікації на відповідність ISO 14024 є Всеукраїнська громадська організація “Жива планета”. Однак, за даними цієї організації, жодне українське готельне підприємство поки що не задекларувало свої екологічні переваги [6].

Другий спосіб підтвердження екологічності готелів полягає в сертифікації за програмою Green Key. Найактивніше екологічною сертифікацією готелів в Україні займається організація Green Key. Відповідно до її сертифікаційної системи, українські готельні підприємства мають відповідати критеріям, які поділяються на 13 категорій. Кожна категорія містить як обов’язкові, так і рекомендовані вимоги [30].

Перша категорія стосується наявності екологічного менеджменту в готельному підприємстві, що має на меті зменшення споживання ресурсів і зниження негативного впливу на довкілля через впровадження інтегрованих методів роботи. Екологічний менеджмент повинен відповідати наступним критеріям: наявність документально оформленої програми екологічної політики, в якій зазначені екологічні цілі та план дій для їх досягнення; регулярне оновлення всієї документації, що стосується участі в сертифікаційній програмі; підприємство не повинно бути розташоване на території, визнаній національною владою як забруднена або небезпечна для здоров'я гостей.

Впровадження екологічного менеджменту є предметом стратегічних рішень на рівні управління, проте його реалізація неможлива без активної участі співробітників. Для цього необхідно проводити цільові зустрічі, на яких обговорюються екологічні ініціативи, а також інформувати працівників

про екологічну політику готелю, його завдання і виклики в цій сфері

Ключовим елементом екологічного менеджменту в готельній індустрії є забезпечення гостей інформацією про екологічну діяльність закладу. Це дає можливість відвідувачам дізнатися, як вони можуть сприяти охороні довкілля. У цьому контексті важливо дотримуватись таких принципів: регулярно інформувати гостей про екологічні проблеми та пояснювати, як вони можуть долучитися до їх вирішення; надавати звіт про поточні екологічні ініціативи підприємства; розміщувати помітну інформацію для гостей і персоналу про важливість енергозбереження.

Споживання води є однією з основних екологічних проблем, оскільки це обмежений ресурс, а стічні води можуть завдати шкоди довкіллю. Щоб отримати екологічний сертифікат, готель повинен: вести облік загального споживання води; налаштувати туалетні бачки для зменшення витрат води без шкоди для комфорту гостей (менше 6 літрів); контролювати об'єм витоку з кранів та душів, який не повинен перевищувати 8 літрів за хвилину; запобігати протіканню кранів; використовувати крани з поворотним механізмом та насадками, що економлять воду, а також детекторами руху; застосовувати професійні посудомийні машини з низьким споживанням води, які належать до класу А енергоефективності; обробляти стічні води відповідно до національних та регіональних стандартів, а в умовах відсутності централізованого водопостачання або каналізації повторно використовувати "сірі" стічні води для технічних потреб [6].

Дотримання екологічних стандартів неможливе без обмеження використання миючих засобів, які часто містять речовини, шкідливі для довкілля. Тому важливо вжити такі заходи: нові засоби для миття та чищення не повинні містити заборонених речовин та фосфатів; персонал повинен використовувати детергенти та дезінфектори в кількості, що не перевищує зазначену на упаковці; для прибирання слід застосовувати паперові рушники та туалетний папір, що не піддавався відбілюванню хлором або має екологічну маркування.

Ще однією важливою складовою екологічного менеджменту є управління відходами, які мають значний вплив на навколишнє середовище, і їх повністю усунути екологічно безпечним способом неможливо. Зменшити екологічний вплив відходів можна, дотримуючись таких критеріїв: відповідально ставитися до їх подальшої утилізації; надавати персоналу інструкції щодо розділення та обробки відходів, які мають бути доступними; уникати використання одноразових матеріалів, зокрема пластикових та композитних, замінюючи їх на багаторазові тари; дбати про утилізацію застарілої офісної та побутової техніки, а також токсичних витратних матеріалів; передбачати в контрактах з постачальниками повернення упаковки для повторного використання; компостувати органічні відходи рослинного походження [6].

Наступна категорія екологічних критеріїв стосується споживання електричної енергії. Енергоспоживання в готельному підприємстві є важливим аспектом, адже його виробництво може негативно впливати на довкілля. Рівень споживання можна знизити шляхом ретельного контролю та реагування на дисбаланс у моделях використання. Основні дії готельного підприємства для забезпечення енергозбереження включають дотримання таких критеріїв: ведення обліку споживаної енергії; забезпечення належного рівня теплоізоляції вікон, що відповідає кліматичним умовам; підтримка чистоти поверхонь теплообмінників вентиляційної системи; регулярне очищення та щорічна заміна жирових фільтрів у витяжних системах; уникнення використання електричних обігрівачів; впровадження відновлюваних джерел енергії; щонайменше 20% електроламп повинні належати до класу А за енергозбереженням; забезпечення збереження тепла в усіх приміщеннях [6].

На стан довкілля впливають також харчові продукти, які використовуються в ресторанах. Ресторан вважається екологічно чистим, якщо він дотримується певних критеріїв: фіксувати закупівлі екологічно безпечних продуктів, які є місцевого виробництва або органічними; частка

таких продуктів має становити не менше 50%; підприємство має уникати використання харчових продуктів, вирощених із застосуванням пестицидів і хімічних добрив. Імідж екологічно відповідального бізнесу також зміцнюється завдяки створенню комфортного внутрішнього середовища, зокрема: дотримання законодавства щодо забруднення внутрішніх територій; ресторан має бути бездимною зоною; наявність кімнат для некурців [9].

Екологічний менеджмент охоплює також території та споруди, що прилягають до готельного підприємства. Тому важливо враховувати такі аспекти: пестициди та хімічні добрива слід застосовувати не частіше одного разу на рік, тільки за відсутності органічних альтернатив; нові газонокосарки повинні бути екологічно безпечними; полив квітників і садів має здійснюватися рано вранці або пізно ввечері; відходи від садівництва слід компостувати, а також збирати та використовувати дощову воду.

Покращити екологічну обізнаність можна не лише впровадженням принципів екологічного менеджменту, а й організацією заходів, які ознайомлять гостей із місцевою природою. Критерії екологічного просвітництва включають: доступність інформаційних матеріалів про місцеві природні пам'ятки, парки та культурні цінності, а також правила поведінки на природоохоронних територіях; надання інформації про місця оренди велосипедів або можливість їх оренди та забезпечення велопарковки; підтримка місцевих "зелених" ініціатив як спонсор.

Готельні підприємства повинні інтегрувати екологічно відповідальні практики не лише у свою основну діяльність, а й в адміністративні процеси. Це передбачає: пріоритетне придбання продукції з екологічними сертифікатами або у компаній, які реалізують екологічний менеджмент; зменшення використання паперової документації; а також підтримку біорізноманіття в екологічно вразливих зонах та культурно-історичних середовищах.

Транспортні засоби значно впливають на навколишнє середовище, тому важливо дотримуватися певних критеріїв. Зокрема, транспорт повинен

працювати на неетильованому пальному; дані про пробіг автомобілів слід фіксувати принаймні раз на місяць; варто стимулювати співробітників користуватися екологічно чистими видами транспорту; підтримувати ініціативи, що дозволяють виконувати частину роботи в онлайн-режимі; при використанні моторизованих засобів важливо прагнути до максимальної ефективності; слід пропонувати місцеві чартерні послуги для груп гостей як альтернативу приватному транспорту; при покупці нових автомобілів необхідно враховувати їх паливну економічність.

Готельні підприємства, які планують впровадити принципи екологічного менеджменту у свою управлінську систему, повинні провести аудит своєї діяльності, фізичних приміщень та ресурсів для забезпечення відповідності встановленим критеріям.

В Україні існують значні можливості для розвитку екологічних готельних підприємств, проте певні негативні тенденції заважають швидшому впровадженню екологічної сертифікації.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ЗЕЛЕНИХ ІННОВАЦІЙ В ГОТЕЛЬНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

2.1. Зелені практики у світовій готельній індустрії

У Європейському Союзі перший готель, який отримав екологічне маркування, було збудовано у 2003 році. Це — Санвін Резорт Каліте на острові Родос у Греції. У світовому масштабі найбільш екологічний готель з'явився наприкінці 2009 року в Копенгагені під назвою «Крон Плаза Копенгаген Таве». Це 85-метрова будівля, фасад якої оснащений найбільшими сонячними панелями. Для охолодження і нагріву в готелі застосовується система на ґрунтових водах, яка значно знижує витрати енергії, використаної для підтримки комфортної температури .

Рис. 2.1. Розташування готелів, сертифікованих за програмою Green Key

[30]

У Великій Британії перший екологічний готель з'явився зовсім недавно. Він займає приблизно 20 гектарів, з яких 4 гектари виділено під парк, де планується висаджувати вербу. У цьому комплексі, що включає 30 номерів у

головній будівлі та 40 номерів у котеджах, є кінний центр, а також СПА-салон, де використовуються виключно натуральні матеріали. Під час будівництва еко-готелю застосовувались новітні «зелені» будівельні та енергозберігаючі технології.

Finca Rosa Blanca Coffee Plantation and Inn, Коста-Ріка. Еко-готель, розташований у тропічному регіоні на органічній кавовій плантації, використовує передові технології та матеріали з перероблених джерел, а також оснащений підземною енергосистемою. М'якуш кавових плодів разом з органічними відходами надходить у компостні ями для подальшої обробки, а перероблена кавова целюлоза використовується як добриво. Гостям подають органічні фрукти та овочі, вирощені у власному саду. Для підтримки місцевої економіки на плантації працюють виключно місцеві жителі [25].

Parkroyal on Pickering, Сінгапур. Кожен четвертий поверх 16-поверхового комплексу "Королівський парк" перетворено на розкішний сад з терасами, каскадними водоспадами та чистими водоймами. В інтер'єрі готелю домінують натуральні матеріали: деревина, галька, камінь і великі скляні конструкції. Зелені зони займають 15 тисяч м², а для функціонування готелю застосовуються екотехнології: датчики світла, руху й дощу, системи енергозбереження та оборотного водопостачання, сонячні панелі та система збору дощової води [25].

Feunan Ecolodge, Йорданія. Готель знаходиться на території національного заповідника Дана, де збереглися сліди людської діяльності часів кам'яної доби. У готелі 26 номерів, з глиняними стінами та стелями, оформленими в східному стилі. У номерах немає розеток, а електроенергія надходить від сонячних панелей. Увечері кімнати та вся територія освітлюються свічками, виготовленими вручну [25].

Chateau Mcely, Чехія – це перший еко-готель у країні, який отримав знак Ecolabel, а також титул "Кращого екологічного готелю світу 2008" за версією World Travel Awards. П'ятизірковий готель розміщений у палаці «Шато Мцели» XVII століття, розташованому на пагорбі серед старовинного лісу

Святого Георга. Електроенергія для 23 номерів надходить із відновлюваних джерел, сміття сортується, а стічні води очищаються власною системою. Для поливу парку використовується зібрана дощова вода, а ресторан пропонує страви з місцевих продуктів.

Готель Bardessono, США, розташований у каліфорнійському містечку Напа. Під час будівництва близько 93% будівельних відходів одразу перероблялися, а сама споруда зведена з відновлених матеріалів. Оздоблення кімнат виконано з вторинної деревини, дах покритий світловідбивними матеріалами та сонячними панелями. Завдяки великим вікнам кімнати мають природне освітлення, а в лобі розташований вертикальний сад із крапельним поливом для економії води. Усі приміщення оснащені датчиками, що автоматично регулюють опалення [25].

Готель Sovena Fushi, розташований на приватному острові Кунфунаду на Мальдівах, дотримується політики «No news, no shoes» — гості здають взуття при реєстрації. Весь острів, як і готель, повністю позбавлений пластику: вода подається виключно в скляних пляшках, а сумки й пакети виготовляються з екологічних матеріалів. Із 2008 року тут працює власний центр переробки, де відходи перетворюються на добрива та біогаз, а зі скла виготовляються будівельні матеріали [25].

Під час будівництва готелю Verde в ПАР частину цементу замінили на особливо міцний пластик. Системи водопостачання, опалення та електропостачання контролюються за допомогою потужного серверу. Спеціальні віконниці також виконують роль сонячних панелей, а гості, займаючись на тренажерах, генерують енергію для роботи ліфтів. Овочі та зелень для ресторану вирощуються методом гідропоніки, що дозволяє економити третину води. Гості, які відмовляються від кондиціонера і використовують рушники два дні поспіль, отримують знижку.

Hacienda Tres Rios у Мексиці розташований в джунглях, де 18 річок впадають в океан. Готель ретельно контролює використання природних ресурсів, а номери спроектовані так, щоб у них проникало якомога більше

сонячного світла. Завдяки спеціальному компресору, що охолоджується водою з глибокої свердловини, значно знижено енерговитрати на кондиціонування повітря. В готелі відмовилися від пластику та використовують лише опріснену морську воду для гостей. Частина прибутку спрямовується на програми відновлення лісів, завдяки чому вже висаджено 80 тисяч дерев.

Rixos Eskisehir у Туреччині забезпечує природне освітлення в СПА-зоні завдяки куполоподібним дахам зі zenітними вікнами. Основна будівля використовує енергію сонця та вітру для освітлення, а геотермальний насос забезпечує опалення номерів. Всі відходи сортуються і відправляються на повторну переробку.

Refuge du Gouter у Франції — найбільший високогірний готель в Європі та один із найекологічніших, розташований на скелі. Конструкція виконана з деревини, включаючи ялину, білу ялицю та модрина, а фасад захищений листами з нержавіючої сталі. Готель обладнаний вітряними турбінами та сонячними панелями, енергія яких також використовується для розтоплення снігу. Отримана вода використовується для господарських потреб.

На сьогодні 14 великих готельних мереж, зокрема Marriott, Hilton, Starwood та Hyatt, підтримують ініціативу «Hotel Carbon Measurement Initiative», метою якої є зменшення викидів вуглекислого газу від готелів у навколишнє середовище [36].

Готельна мережа La Meridien (бренд Marriott International), що налічує сотні готелів у 50 країнах, протягом останнього десятиліття систематично реалізовує програму, спрямовану на зменшення споживання електроенергії на 30% та води на 20%. Варто зазначити, що в готелях мережі, які розташовані поблизу природних територій, під час будівництва та оформлення приміщень активно використовуються натуральні матеріали.

Marriott International проголошує і дотримується принципів ощадливого та раціонального використання ресурсів у своїх готелях, а також мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. У мережі регулярно

проводяться просвітницькі заходи для співробітників, які спрямовані на підвищення свідомості щодо збереження природного балансу, охорони флори, фауни та природних ландшафтів.

Мережа Marriott змогла знизити витрати на гаряче водопостачання та каналізацію майже на 20% завдяки розміщенню в номерах карток із закликом до гостей повторно використовувати постільну білизну та рушники.

Один із яскравих прикладів впровадження енергозберігаючих «зелених» технологій – готель JW Marriott у Сінгапурі. Навіс, що покриває майже 3 гектари території навколо готелю, нагадує криву океанської хвилі. Кути нахилу алюмінієвої конструкції розроблені так, щоб повітряний потік забезпечував охолодження території на 1-2 градуси без використання кондиціонерів. Проект передбачає збір дощової води, а також встановлення сонячних панелей, які освітлюють фасад будівлі. Спектральне скло допомагає обмежити інфрачервоні хвилі, які знижують температуру, не перешкоджаючи при цьому проникненню світла. Завдяки цьому зменшуються витрати на охолодження, а номери залишаються прохолодними.

Готель Marina Bay Sands також використовує «зелені» технології. Тут впроваджена інтелектуальна система контролю освітлення, опалення та водопостачання, а також регенеративні двигуни для ліфтів, які споживають на 40% менше енергії в порівнянні з традиційними. Відомий готель ParkRoyal надає перевагу технологіям, таким як дощові датчики, сонячні панелі та природне озеленення.

В цілому можна стверджувати, що еко-готелі набирають все більшої популярності в світі. Нові технології ресурсозбереження активно впроваджуються в готелях, а також вдосконалюються послуги для гостей таких закладів.

2.2. Сучасний стан розвитку готельного господарства України

Сьогодні оцінити загальну кількість готельних підприємств та обсяг номерного фонду досить складно, оскільки під час пандемії багато готелів змінили призначення своїх приміщень, скоротили штат працівників і зменшили обсяги надання послуг. Війна також призвела до перерозподілу завантаженості готелів по регіонах України: західні області спостерігали максимальне навантаження, тоді як в інших регіонах готелі або працювали на збиток, або були закриті. В східних і південних регіонах через бойові дії та окупацію більшість готелів призупинили свою діяльність. Наразі ситуація дещо стабілізувалася, готелі функціонують, отримуючи прибуток і сплачуючи податки.

Хоча зараз в Україні небагато іноземних туристів, ринок готельних послуг все ще значною мірою орієнтований на туристів з інших країн. За результатами опитування “Проведення кількісних досліджень в’їзного туризму на пунктах пропуску через державний кордон”, проведеного на замовлення Державного агентства розвитку туризму, іноземні туристи, які прибувають в Україну, в середньому перебувають у країні 7-10 днів. Під час своїх подорожей вони зупиняються на ночівлю в готелях та інших позаготельних закладах. При цьому 39% з усіх іноземних туристів, які подорожують Україною не один день, обирають готелі для ночівлі. 72% тих, хто має ночівлі в Україні під час подорожі, зупиняються у різноманітних позаготельних закладах. Ці групи частково перекриваються: протягом своєї подорожі 11% туристів ночують як в готелях, так і в позаготельних закладах [22].

Протягом першого року повномасштабного вторгнення внутрішня міграція визначала ситуацію на ринку готелів, оскільки потік іноземних туристів зупинився, а івенти та бізнес-зустрічі скасувалися, тож відпочинок відклали на краще. У 2023 році ситуація змінилася: хоча основними гостями залишалися внутрішні туристи, змінилися й цілі їхніх поїздок.

Сьогодні цільова аудиторія подорожуючих стала максимально різноманітною: це іноземні журналісти, представники неурядових організацій, дипломати, ділові мандрівники, учасники тренінгів, лікувальні пацієнти, транзитні мандрівники, ті, хто відвідує родичів, та особи, що мають приватні справи. Потенційні гості шукають раціональні рішення, але також прагнуть отримати враження. Крім того, терміни бронювання значно скоротилися до 1-2 днів, що ускладнює планування діяльності.

Таблиця 2.1

Міжнародні готельні мережі в Україні

Готельна мережа	Бренд	Назва та категорія готелю	Номерний фонд	Рейтинг*	
				Booking	TripAdvisor
Radisson Hotel Group	Park Inn by Radisson	Park Inn by Radisson Kyiv Troyitska, 4*	196	8,8	4,5
	Radisson Blu	Radisson Blu Resort, Bukovel, 5*	252	8,8	4,5
		Radisson Blu Hotel, Kyiv Podil City Centre, 4*	164	8,4	4,5
		Radisson Blu Hotel, Kyiv City Centre, 4*	254	9,2	4,5
	Radisson	Radisson Hotel, City Centre Odesa, 4*	90	8,5	4,5
Hyatt Hotels Corporation	Hyatt Regency	Hyatt Regency Kyiv, 5*	234	8,6	4,5
InterContinental Hotels Group	IHG Hotels & Resorts	InterContinental – Kyiv, an IHG Hotel, 5*	272	8,6	4,5
	Holiday Inn	Holiday Inn – Kyiv, an IHG Hotel, 4*	208	8,9	4,5
Accor Group	Ibis	Ibis Kyiv Railway Station, 3*	281	8,9	4,5
		Ibis Kyiv City Center, 3*	212	8,9	4,0
		Ibis Lviv Center, 3*	94	-	-
	Ibis Styles	Ibis Styles Lviv Center, 3*	77	8,9	4,5
	Fairmont	Fairmont Grand Hotel Kyiv, 5*	258	8,7	4,5
	Mercure	Mercure Kyiv Congress, 4*	160	8,6	4,5
	MGallery	Hotel de Paris, Odesa – Mgallery, 5*	51	9,3	5
Hilton Worldwide	Hilton Hotels & Resorts	Hilton Kyiv, 5*	262	8,4	4,5
		Ramada Encore by Wyndham Kyiv, 4*	264	8,9	4,5
Wyndham Hotels & Resorts	Ramada by Wyndham	Ramada by Wyndham Lviv, 3*	103	8,5	4
		Best Western Plus	Best Western Plus Market Square Lviv, 4*	74	9,7
BWH Hotel Group					
Marriott International	Design Hotels	11 Mirrors Design Hotel, Kyiv, 4*	50	9,4	5

Джерело: [11]

Нині на українському ринку готельних послуг представлено вісім міжнародних готельних мереж, серед яких: Radisson Hotel Group, Hyatt Hotels Corporation, InterContinental Hotels Group, Accor Group, Hilton Worldwide, Wyndham Hotels & Resorts, BWH Hotel Group та Marriott International [11].

Безпека стала однією з ключових вимог клієнтів. Наявність технічних можливостей для стабільного функціонування та підтримки високого рівня сервісу, технологічні інновації й концепція сталого туризму є важливими факторами для відповідності вимогам ринку та збереження конкурентоспроможності готелів. Український ринок змушений розвиватися в складних умовах і формувати свої специфічні правила

Серед нових девелоперських проєктів найбільший розвиток демонструють апарт-готелі та сервісні апартаменти. Ця концепція передбачає довгострокове та/або короткострокове проживання з наданням додаткових послуг та якісним сервісом, що дозволяє залучати ширшу аудиторію гостей, незалежно від традиційної сезонності. Приватність мешканців забезпечує відчуття домашнього затишку, а комфорт, функціональність апартаментів та високий рівень обслуговування надають додаткову цінність та конкурентні переваги.

Ще один світовий тренд, що набуває популярності в Україні, — це сучасні й екологічні дизайнерські рішення, технологічне оснащення, яке забезпечує автономність побуту гостей, зручну організацію життєвого простору та якісний сервіс, а також варіативність додаткових приміщень: коворкінгів, барів та зон для відновлення

Готельний ринок не лише відновлюється, але й прогресує: у 2023 році спостерігалася зростання інвестицій у готельну індустрію через девелоперські проєкти.

Основні тренди готельного ринку, характерні для 2023 року [22]:

- Стабілізація готельного ринку України – спостерігалася зменшена волатильність попиту та стабільний рівень заповнюваності протягом року.

- Високий середній рівень заповнюваності на заході України (від 50% до 90%, залежно від місяця).
- Низький середній рівень заповнюваності в Києві (15-35%).
- Зміщення туристичних переваг (особливо влітку) в бік внутрішнього туризму, особливо в регіонах Карпат і Львова.
- Планування внутрішніми туристами менш тривалих і бюджетних поїздок, часто до заміських комплексів лише на вихідні, або ж вони надають перевагу економії на відпустках.
- Постійно низький попит з боку іноземних гостей, який становив -40% від рівня 2021 року. Проте, слід відзначити, що цей показник дещо зріс у порівнянні з 2022 роком (+23%). Серед іноземних відвідувачів переважають офіційні делегації, журналісти та представники міжнародних організацій, тоді як особисті поїздки трапляються рідше.
- Основний дохід готелів після початку війни змістився у бік доходу від проживання, тоді як доходи від харчування та проведення подій знизилися.
- У 2023 році було зафіксовано руйнування деяких українських готелів (зокрема в Черкасах і Харкові). Проте позитивні новини стосуються відновлення готелю «Optima River» у Миколаєві та реконструкції готелю Alfavito в Києві, який поки що не відкрився.
- Ситуація на ринку праці в індустрії гостинності. Асоціація «Готелів та курортів України» (U NRA) провела дослідження трудового потенціалу в готельному секторі України у 2023 році, яке виявило кадровий голод, зумовлений міграцією та еміграцією спеціалістів, а також стрімке зростання зарплат, що стало результатом переходу з ринку роботодавця на ринок працівника.

Згідно з даними HotelMatrix, середній рівень заповнюваності готельного ринку України у 2023 році склав 30,79%, що на 3,45% більше в порівнянні з 2022 роком, проте на 15,37% менше в порівнянні з постковідним

2021 роком.

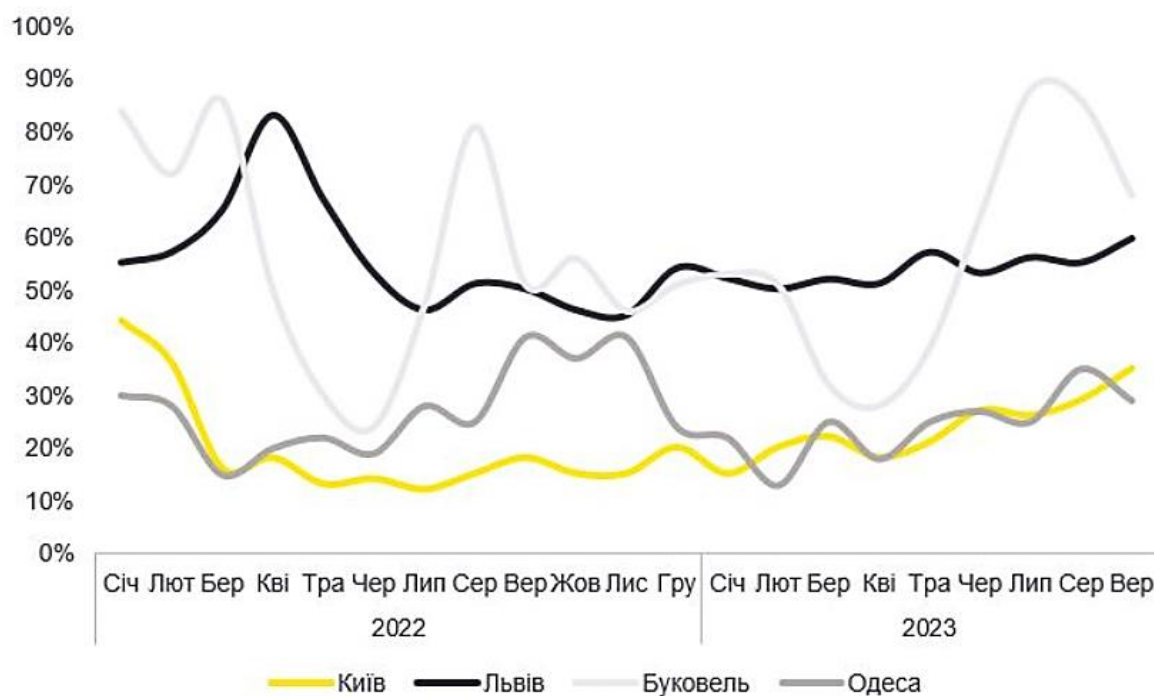

Рис. 2.2. Динаміка середнього рівня заповнюваності на готельному ринку Києва, Львова, Буковелі, Одеси [22]

На фоні зниження попиту на готельні послуги в Києві в 2022-2023 роках спостерігалася тенденція до зниження середньої вартості номера (ADR) та середньої дохідності на номер (RevPar) у порівнянні з 2021 роком. За підсумками першого до третього кварталу 2023 року середня річна вартість номера в діючих готелях Києва становила приблизно \$53 (проти ~\$70 у 2021 році), а RevPar — \$12 (проти \$37). Проте це не стосується п'ятизіркових готелів Києва, які зазвичай працюють під міжнародними брендами. Вони, як правило, є менш гнучкими в своїй внутрішній політиці та стратегії, зберігаючи вартість номера в відповідності до цін у своїй мережі по всьому світу. У таких готелях ADR за 9 місяців 2023 року становив близько \$170, що є лише незначно менше, ніж у аналогічному періоді 2021 року.

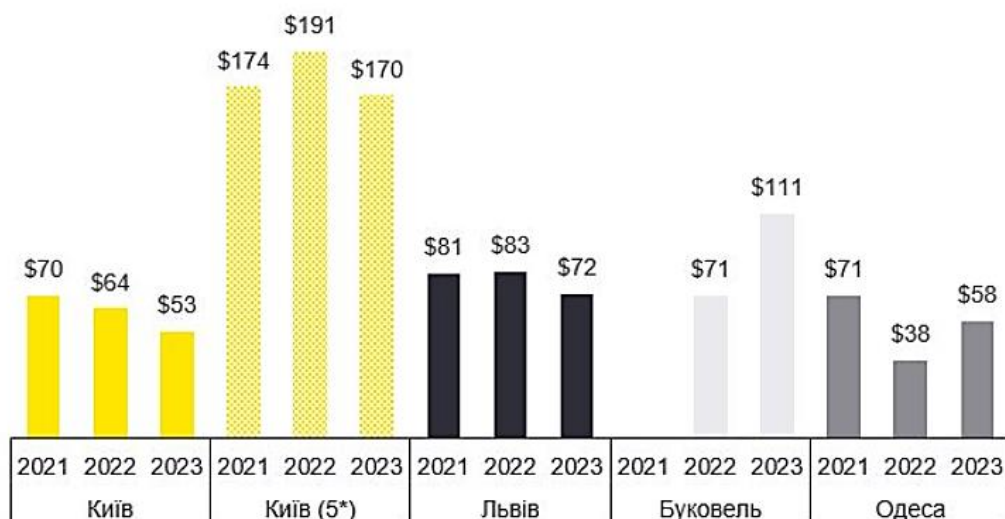

Рис. 2.3. Середня вартість номера на готельному ринку Києва, Львова, Буковелі, Одеси [22]

У 2023 році ринок готельних послуг зріс завдяки новим закладам різних форматів, включаючи глемпінги, апарт-готелі та готелі. Серед новинок — DIDUKH Eco-Hotel & SPA, WOL.07 by Ribas та Graal Resort (всі три знаходяться в Буковелі), глемпінг Mandra Lavandiia (Одеська область) та Radisson City Centre Odesa (Одеса), де Ribas Hotels Group виступає в ролі компанії з управління.

Назва готелю	Локація	Номерний фонд
Optima Collection (Reikartz) Ніжин	Ніжин	25
Aristo Boutique Hotel	Львів	15
Optima Рівер Миколаїв (після відновлення)	Миколаїв	25
ibis Kyiv Beresteiska	Київ	158
Radisson Hotel City Centre Odesa	Одеса	90
Didukh	Буковель	18

Рис. 2.4. Найбільші відкриті готелі в 2023р. [22]

Оператори ринку мають позитивний настрій, про що свідчать плани щодо запуску нових проєктів, також прогнозується посилення конкуренції в найбільш популярних локаціях. З точки зору розвитку, очікується поява нових об'єктів у таких регіонах, як Івано-Франківська, Львівська область та Волинь.

Таким чином, перспективи готельної індустрії України зумовлені успішною адаптацією готелів та інших закладів тимчасового розміщення до сучасних умов. Це, насамперед, пов'язано з акцентом на безпеку туристів, орієнтацією на європейські стандарти обслуговування та швидким впровадженням цих стандартів.

2.3. Аналіз впровадження зелених інновацій в готельному господарстві України

В Україні еко-готелі тільки починають здобувати популярність і активно розвиватися. Цей напрямок потребує серйозних фінансових вкладень, адже створення еко-готелю вимагає значних інвестицій. Однак у країні вже діють готелі, що пропонують своїм гостям широкий спектр екологічних послуг. Багато з цих еко-готелів мають сертифікати та ознаки, що підтверджують екологічність їхнього обслуговування.

Екологізація готельної індустрії є важливим чинником, який здатний привабити більше туристів до України, адже все більше відпочивальників прагнуть обирати еко-готелі, харчуватися екологічно чистими продуктами й загалом зменшувати негативний вплив на природу під час відпочинку. Саме такі формати, як еко-готелі, зелені садиби та еко-бази для відпочинку, мають великі перспективи розвитку на українських теренах завдяки природним ресурсам, якими багата країна.

Таблиця 2.2

Оцінка впровадження інновацій в готелях України за регіонами

Область	Маркетингові інновації	Технологічні інновації	Інфраструктурні інновації	Загальний бал
Київ	5	5	4	14
Львівська область	5	5	4	14
Київська область	4	5	4	13
Одеська область	5	4	4	13
Івано-Франківська область	4	4	4	12
Харківська область	4	4	3	11
Дніпропетровська область	3	4	3	10
Інші області	3	3	3	9

Складено автором за матеріалами: [14]

Зазначимо, що в Україні розвиток системи екологічної сертифікації розпочався відносно недавно — після підписання угоди про асоціацію з ЄС. Відповідно до цієї угоди, Україна має адаптувати систему технічного регулювання до міжнародних та європейських стандартів, які є уніфікованими та загальними. На рисунку представлені основні види екологічної сертифікації та маркування в сфері готельних послуг України.

Екологічна сертифікація та екологічне маркування готелів в Україні	<p>ДСТУ ISO 14024:2002 – Система добровільного екологічного маркування товарів. Впроваджена Всеукраїнською громадською організацією «Жива планета». Представлена знаком «Зелений журавлик».</p> <p>Green Key (Зелений ключ) діє в Україні із 2011 р. Діяльність в Україні представлена ГО «Екологічна ініціатива»</p>
Готель може отримати сертифікат, якщо його діяльність відповідає	

Рис. 2.5. Види екологічної сертифікації та маркування в сфері готельних послуг України [18]

Попри наявні можливості для отримання еко-сертифікатів, в Україні лише 7 готелів володіють сертифікатом «Green Key».

Як показано на рис. 2.6, з усіх готелів в Україні, сертифікованих Green Key, 4 із 7 належать до міжнародної мережі Radisson Blu, де активно реалізується програма «Відповідального бізнесу».

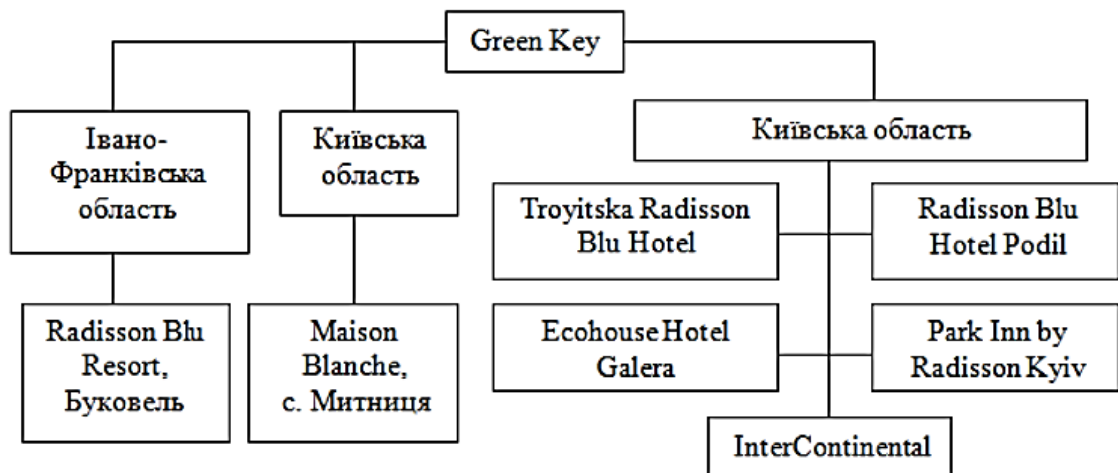

Рис.2.6. Готелі в Україні сертифіковані Green Key [5]

Водночас в Україні функціонують й інші еко-готелі, які хоча й не мають сертифікації, позиціонують себе як екологічно дружні. Серед найбільш цікавих і популярних з них можна виділити такі. Еко-готель «Бунгало» розташований у селі Поляниця, Івано-Франківська область. Збудований у гармонії з природою із дикого зрубу за традиційними технологіями, він приваблює гостей чистим гірським повітрям та стравами автентичної карпатської кухні [10].

Сімейний еко-готель «Красна Поляна», розташований у селі Поляниця, пропонує гостям не тільки відпочинок на свіжому карпатському повітрі, а й унікальні розваги, такі як купання в карпатських чанах та підігрітий басейн. Тут також діє лижна школа, а дітям можна відвідати резиденцію Святого Миколая [10].

Перший в Україні бабл-готель GM Eco Bubble Hotel, що знаходиться в с. Яблуниця, являє собою унікальний комплекс, де номери виконані у формі

напівсфер, що нагадують прозорі бульбашки, розташовані посеред дикого гірського лісу. Гості можуть насолоджуватися краєвидами гір, прогулюватися лісовими стежками, відпочивати на природі біля озера. Для будівництва використовувалися виключно екологічні матеріали, що підкреслює еко-орієнтованість готелю.

Еко-готель «Ковчег» у селі Вижниця розташований на вершині гори Мегура. Усі номери зведені з дерева, а в номерах із кранів тече чиста джерельна вода. Гості можуть насолодитися свіжим гірським повітрям і традиційними стравами української, гуцульської, єврейської та румунської кухонь. Додатково пропонують натуральний мед і чаї з трав та ягід [10].

Еко-готель «Вище Неба», розташований у селі Поляниця, знаходиться в самому центрі Карпат. Будівля зведена з екологічно чистої деревини, а з номерів відкривається вражаючий краєвид на гори. У готелі також представлений широкий вибір СПА- та масажних послуг [10].

Еко-готель «Слов'янка» у селі Славське на Львівщині розташований біля річки Славка, біля підніжжя гори. Гості можуть насолоджуватися прогулянками в ліс, де можна збирати гриби, ягоди та лікарські трави. Будівля готелю зведена із соснового бруса, а для оздоблення номерів використано натуральну деревину. Усі ліжка оснащені ортопедичними матрацами для комфортного відпочинку [2].

Еко-готель «Friend House» розташований неподалік міста Дніпро, поблизу річки Орель у мальовничій лісовій зоні. Збудований із екологічних біорозкладних матеріалів, він має дерев'яні елементи навіть у світильниках і раковинах у ванних кімнатах. У деяких приміщеннях стіни з великою кількістю вікон додають природного освітлення.

Еко-готельний комплекс заміського клубу «Шишкін» розташований у лісовій зоні Чернігівської області, в селі Сновянка. Готель має закриту, охоронювану територію, побудований з екологічних деревних матеріалів, пропонує різноманітні СПА-процедури та страви домашньої кухні. На території є спеціальна «Стежка здоров'я», що дозволяє насолодитися

природною красою під час прогулянки [3].

Еко-індустрія в Україні розвивається поступово, але має значний потенціал. Будівництво нових еко-готелів та адаптація існуючих сприятиме:

- заощадженню ресурсів на рівні готельних підприємств;
- розвитку туристичного кластеру та створенню еко-інфраструктури в окремих регіонах;
- покращенню економічних показників завдяки впровадженню еко-технологій;
- формуванню ринку екологічних продуктів і послуг;
- популяризації «зеленого» способу життя;
- підвищенню іміджу регіонів і країни загалом.

Ключовим аспектом діяльності еко-готелів є їхня здатність зменшувати негативний вплив на довкілля. Проте, щоб отримати статус справжнього еко-готелю, необхідно пройти серйозну сертифікацію та відповідати певним вимогам, що на сьогодні є фінансово обтяжливим для більшості закладів. Таким чином, для розвитку еко-готелів в Україні потрібно впроваджувати державні заходи підтримки, фінансування та інвестицій у цей сегмент готельного бізнесу.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ ЗЕЛЕНОГО ГОТЕЛЬНОГО НОМЕРУ

3.1. Модель взаємодії в зеленому готельному господарстві

Усі готелі, навіть найменші, мають певний негативний вплив на навколишнє середовище. Вони споживають природні ресурси, воду та енергію для обслуговування гостей і використовують їх у значних обсягах.

Наприклад, електроенергія в готелях витрачається цілодобово не тільки на освітлення приміщень, але й на функціонування обладнання для обслуговування гостей – побутової техніки, ліфтів та іншого устаткування.

Крім того, готелі використовують агресивні хімічні засоби для прибирання та обслуговування техніки, що призводить до утворення значної кількості відходів і стічних вод, необхідних для підтримання високих стандартів чистоти. Ці відходи та хімічні речовини потрапляють у ґрунт, забруднюючи його, сприяючи викидам вуглекислого газу та посиленню парникового ефекту.

Крім того, готелі можуть шкодити природі самим фактом свого існування. Все частіше вони зводяться у природних місцевостях, які приваблюють туристів своєю незайманою красою та можливістю відпочити від міської метушні. Однак не завжди враховується шкода, яку будівництво, важка техніка, прокладання комунікацій, а також поява нового великого об'єкта й великої кількості людей завдають екосистемам.

Діяльність готельного бізнесу напряму залежить від кількості клієнтів, і для того, щоб бути привабливими для гостей, готелі мають дотримуватися відповідального ставлення до людей і природи. Світові тренди диктують високі стандарти екологічної безпеки. Тому представники галузі дедалі частіше замислюються, як мінімізувати вплив на навколишнє середовище.

Суспільна обізнаність щодо екологічних питань постійно зростає, і це вже впливає на готельний сектор. Туристи, які дбають про довкілля, обирають місце для проживання під час подорожей, враховуючи не лише ціну та розташування, а й зусилля готелю зі зменшення негативного впливу на природу.

З урахуванням актуальності заходів щодо збереження довкілля в готельному бізнесі виникла концепція екологічного готелю як гармонійно розробленої системи комфортного проживання в балансі з природою. Екологічний готель являє собою екологічно сертифіковане житло, головна мета якого – покращення стану навколишнього середовища через мінімізацію власного впливу на природу.

Таблиця 3.1

Характеристика екологічних готелів за різними показниками

Показник	Фінанси	Взаємодія з гостями	Маркетинг
Переваги	Економія на ресурсах: – зниження водоспоживання; – економія електроенергії; – зниження витрат на паливо; – економія на матеріалах, які підлягають вторинній переробці	Залучення нових гостей: – за рахунок сприятливого екологічного середовища; – за рахунок зниження загального навантаження на здоров'я гостей	Позитивне позиціонування: – PR і додаткова можливість для реклами готелю; – створення репутації соціально-відповідального підприємства
Недоліки	Додаткові витрати, які необхідні для впровадження екологічних інновацій	Відтік гостей, попит яких не задовольняється через відмову від деяких видів послуг, товарів, предметів інтер'єру, матеріалів	Антиреклама за умови недотримання умов екосертифікації, або реальний вклад у захист оточуючого середовища від екоінновацій менший, ніж шкода, яка наноситься готельним підприємством загалом

Складено автором за матеріалами: [27]

Рис. 3.1. Модель взаємодії в зеленому готельному господарстві

Складено автором

Модель взаємодії в зеленому готельному господарстві спрямована на створення екологічно відповідального бізнесу, який зменшує свій негативний вплив на навколишнє середовище та сприяє сталому розвитку. Така модель взаємодії охоплює три основні аспекти: екологічні практики, економічну ефективність та соціальну відповідальність. Далі розглянемо детальніше основні складові цієї моделі.

1. Екологічні практики

Цей напрямок включає в себе застосування екологічних ініціатив у всіх аспектах роботи готелю. Основні заходи можуть включати:

- Енергоефективність: Використання енергозберігаючих технологій, таких як світлодіодне освітлення, сонячні батареї або теплові насоси.
- Збереження води: Використання сучасних систем очищення води, встановлення сенсорних кранів та аераторів, повторне використання дощової води.

- Зменшення відходів: Розподіл відходів, компостування органічних відходів, мінімізація одноразових пластикових виробів, повторне використання та ресайклінг.

2. Економічна ефективність

Зелена модель у готельному бізнесі також спрямована на підвищення економічної ефективності за рахунок зниження витрат і залучення нових клієнтів, які підтримують екологічну свідомість.

- Оптимізація витрат: Зменшення витрат на енергоресурси та водопостачання завдяки впровадженню екологічних технологій.

- Залучення екологічно свідомих клієнтів: Багато туристів і бізнес-клієнтів сьогодні надають перевагу зеленим готелям, що підвищує попит і лояльність клієнтів.

- Довгострокова перспектива: Екологічні ініціативи допомагають готелю уникнути майбутніх витрат на ресурси, що стають дорожчими, та підвищити рентабельність.

3. Соціальна відповідальність

Соціальна складова зеленої моделі охоплює заходи для підтримки громади та забезпечення справедливих умов праці:

- Розвиток громади: Підтримка місцевих виробників і співпраця з постачальниками, які дотримуються екологічних стандартів.

- Освітні програми: Організація тренінгів та просвітницьких заходів для співробітників і гостей щодо важливості екологічного підходу.

- Забезпечення здорового середовища для працівників: Створення комфортних умов праці, що відповідають екологічним стандартам, забезпечує здорове середовище як для співробітників, так і для гостей.

Вищезазначена модель повністю вкладається в поняття циркулярної або так званої «кругової» економіки. Економіка замкненого циклу, або циркулярна економіка, базується на раціональному використанні ресурсів та зменшенні негативного впливу продукції на навколишнє середовище. Основна ідея полягає в тому, щоб залишати використану сировину в обігу

якнайдовше – допоки вона повністю не втратить своїх властивостей. Завдяки такому підходу кількість відходів можна звести до мінімуму. Після завершення життєвого циклу продукту всі його залишки повинні залишатися в економіці, оскільки існує висока ймовірність їхнього повторного використання.

Циркулярна економіка протиставляється підходу, який до недавнього часу домінував у менеджменті. Традиційна, лінійна економічна модель не передбачає повторного використання сировини та відходів, що призводить до значного споживання дешевих матеріалів і запровадження так званого запланованого старіння – коли продукти проєктуються так, щоб виходити з ладу через певний час.

Компанії, що використовують модель замкненого циклу вартості, замість виготовлення одноразової продукції відновлюють використані деталі або переплавляють матеріали, повертаючи їх до початкового стану. Це робить їх придатними для повторного використання — іноді навіть в абсолютно іншій галузі. Варто зазначити, що циркулярна економіка відкриває численні переваги для сучасного бізнесу: компанії можуть знижувати витрати на сировину, робити внесок у захист довкілля та зменшувати вплив коливань цін на ринку.

Циркулярна економіка визначається як регенеративна система, в якій введення ресурсів і відходи, викиди та витік енергії зведені до мінімуму шляхом уповільнення, закриття та звуження матеріальних та енергетичних циклів (Geissdoerfer та ін., 2017). Зокрема, у готельному бізнесі чи готелях цього можна досягти шляхом зменшення витрат ресурсів (наприклад, сировини, енергії, робочої сили, фізичного обладнання) та результатів (наприклад, харчових відходів, викидів), перегляду процесів обслуговування чи експлуатації (наприклад, управління відходами, закупівлі), довговічне проєктування (наприклад, будівництво, дизайн інтер'єру), технічне обслуговування, ремонт, повторне використання, реконструкція та переробка.

економіки у 4 квадранти відповідно до точки зору менеджерів і експертів готелю, яка називається «Повернення інвестицій» і точки зору гостей готелю, яка називається «Додана вартість для гостей» (див. рис.3.3).

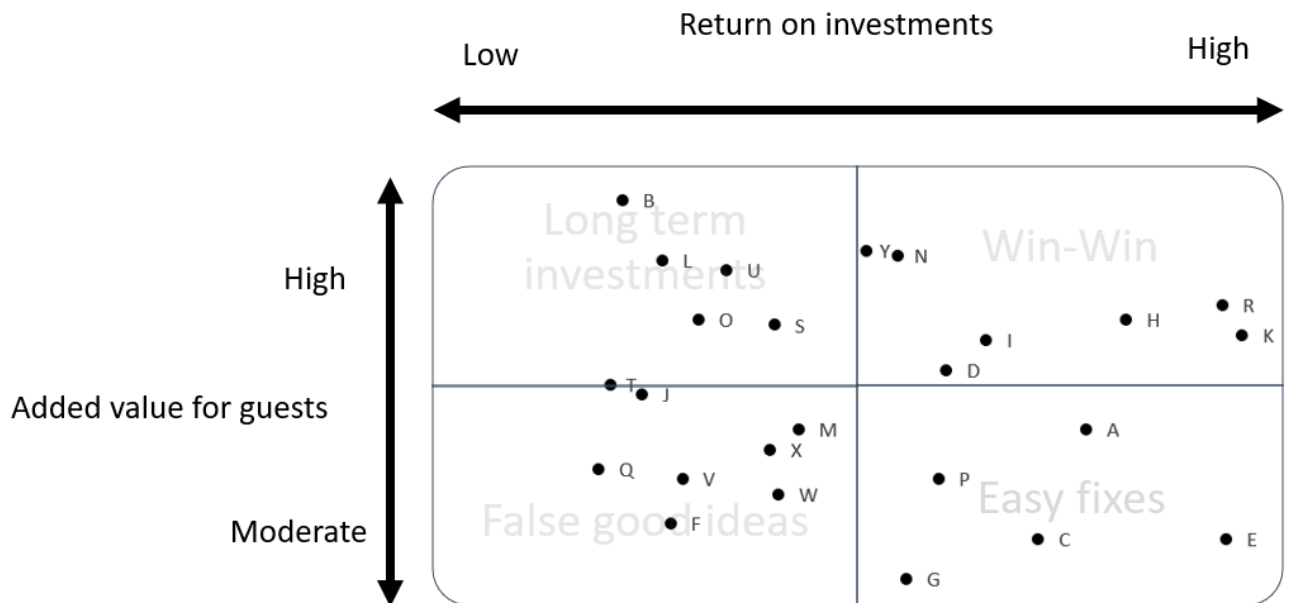

Рис. 3.3. Класифікація зелених практик відповідно до точки зору менеджерів та гостей готелю

Складено автором

Детальна інтерпретація 4 квадрантів на рис.3.3 є тривіальною. Деякі практики призводять до вищого середнього прибутку від інвестицій і дуже добре сприймаються гостями. Виграють обидва економічні агенти. Практики, які також призводять до вищого середнього прибутку від інвестицій, але приносять відносно меншу додану вартість для гостей, можна розглядати як легкі рішення для власників готелів. Якщо практики демонструють низьку віддачу від інвестицій, але мають високу додану вартість для гостей, їх можна вважати довгостроковими інвестиціями, які, ймовірно, все ще варті впровадження. Нарешті, практики SE з відносно помірною доданою вартістю для гостей і призводять до низького прибутку від інвестицій можуть розглядатися як фальшиві практики хорошої ідеї, які необхідно впровадити. До цієї категорії відноситься практика «Чистка постільної білизни та рушників натуральними миючими засобами домашнього виробництва»

Таблиця 3.2

Характеристика зелених практик в екоготелі

A	Вмикайте кондиціонер або систему опалення тільки тоді, коли клієнти заходять в кімнату.
B	Гість може дистанційно вибрати температуру в кімнаті (через смартфон), опалення та кондиціонування повітря виробляються за допомогою відновлюваної енергії власного виробництва (наприклад, сонячних панелей, природних ресурсів, геотермічної енергії).
C	Пропонуйте менше безкоштовних аксесуарів (наприклад, крем для взуття, гребінець, туалетні принадлежності)
D	Усі аксесуари для номерів виготовлені з натуральних інгредієнтів, а засоби особистої гігієни відпускаються оптом
E	Зменшіть частоту прибирання постільної білизни та рушників
F	Постільна білизна та рушники чистяться натуральними миючими засобами домашнього виробництва
G	Зменшіть частоту прибирання кімнати
H	Прибиральники проходять навчання, щоб зменшити використання енергії та ресурсів для прибирання кімнати
I	Переробка харчових відходів (компост)
J	Використовуйте залишки їжі для виробництва біогазу
K	Зменшіть харчові відходи (наприклад, виробляйте на вимогу, діліться надлишком їжі)
L	Готуйте переважно з продуктів власного виробництва
M	Запровадження енергозберігаючих практик у SPA (наприклад, відсутність перегріву басейну чи джакузі, скорочення робочого часу тощо)
N	Використання відновлюваної енергії власного виробництва для SPA (наприклад, сонячні панелі)
O	Зберігайте дощову воду (наприклад, для поливу, туалетів, пральної машини)
P	Зменшення споживання води (наприклад, контроль потоку води)
Q	Переробка використаної води з кімнат гостей (наприклад, для туалетів, поливу)
R	Використовуйте енергоефективні електронні/електричні прилади (наприклад, LED, A+++)
S	Перетворіть або побудуйте вуглецево-нейтральну будівлю
T	Впровадити інструменти для моніторингу та відображення споживання води та енергії гостями
U	Переробка сіровикористаної води (наприклад, для туалетів, поливу) і використання відновлюваної енергії власного виробництва (наприклад, сонячні панелі)
V	Зменшіть кількість меблів у готелі (наприклад, у фойє, ресторані, кімнатах)
W	Використання повторно виготовлених або вживаних меблів у готелі (наприклад, у фойє, ресторані, номерах)
X	Заохочуйте гостей готелю до подорожей громадським транспортом (наприклад, пропонуйте проїзний квиток на день)
Y	Пропонуйте екологічно чисті варіанти подорожей у готелі (наприклад, електровелосипеди, електромобілі)

Складено автором за матеріалами: [6]

Порівнюючи відповіді менеджерів і експертів готелю з відповідями гостей готелю, здається, що менеджери готелю схильні цінувати практику, пов'язану зі зменшенням використання енергії та ресурсів, наприклад, зменшення харчових відходів або споживання енергії, тоді як гості готелю здаються віддавати перевагу практикам, які передбачають перепроєктування або переосмислення того, як готелі використовують і виробляють енергію та ресурси, наприклад використання відновлюваної енергії власного виробництва. Це спостереження заслуговує на більшу увагу з боку дослідників, оскільки воно може бути ключовим елементом для того, щоб будь-яка практика справді розглядалася як циркулярна економіка.

3.2. Розробка концепції екологічного готельного номеру

Екологічний готельний номер – це не просто простір для відпочинку, а унікальний приклад сталого розвитку, що поєднує комфорт, стиль і екологічну свідомість. Зростаюча зацікавленість туристів у сталому туризмі вимагає від готелів впровадження нових стандартів, які забезпечують комфорт гостей, одночасно зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище.

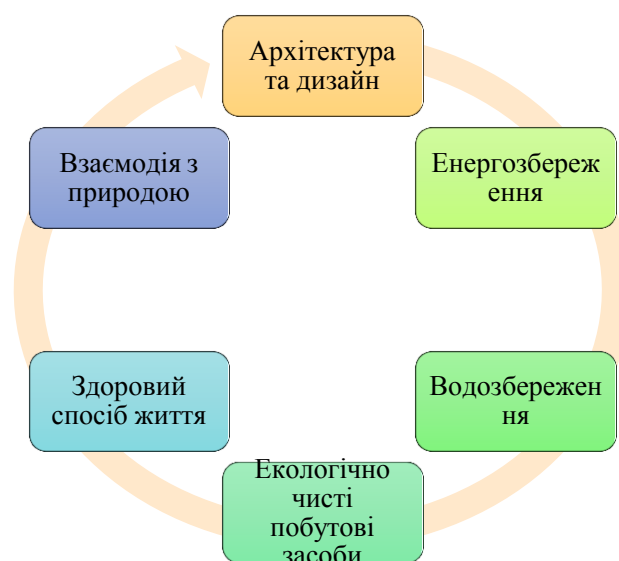

Рис. 3.4. Основні елементи екологічного готельного номеру

Складено автором

Екологічний номер має охопити наступні елементи.

1. Архітектура та дизайн

- Екологічні матеріали: використання натуральних, перероблених та екологічно чистих матеріалів, таких як деревина, бамбук, льон і органічні фарби.

- Енергоефективність: проектування номерів з використанням великих вікон для природного освітлення, системи природної вентиляції та теплоізоляції.

- Зелена зона: створення живої стіни або саду на балконі для покращення якості повітря та створення затишної атмосфери.

2. Енергозбереження

- Сонячні панелі: встановлення сонячних панелей на даху для забезпечення електричною енергією номерів.

- Енергозберігаючі прилади: використання LED-освітлення, енергоефективних кондиціонерів і обігрівачів.

3. Водозбереження

- Системи збору дощової води: встановлення систем для збору та використання дощової води для поливу рослин.

- Економічні сантехнічні прилади: установка унітазів та кранів, які зменшують споживання води.

4. Екологічно чисті побутові засоби

- Органічна косметика: набір з органічної косметики та засобів для догляду за тілом без шкідливих хімічних речовин.

- Екологічні засоби для прибирання: використання натуральних засобів для прибирання, які безпечні для здоров'я та навколишнього середовища.

5. Здоровий спосіб життя

- Фітнес-куточок: обладнання куточка для йоги та медитації з натуральними матеріалами, що сприяють розслабленню та відновленню.

- Органічна їжа: пропозиція сніданків із використанням органічних продуктів, вирощених місцевими фермерами.

6. Взаємодія з природою

- Природні елементи: використання природних елементів в інтер'єрі, таких як камінь, вода, дерева.

- Програми екологічного туризму: пропозиція екскурсій та активностей на свіжому повітрі, які підтримують екологічну свідомість.

Екологічний готельний номер стане не лише комфортним місцем для відпочинку, а й прикладом відповідального підходу до туризму. Завдяки використанню екологічних технологій і матеріалів, туристи зможуть насолоджуватися відпочинком, знаючи, що їх вибір допомагає зберегти навколишнє середовище. Таке рішення підвищить привабливість готелю для свідомих мандрівників і створить позитивний імідж бренду.

Отже впровадження великої кількості екологічних технологій в одному приміщенні (зокрема, в готельному номері) створює принципово нове явище – екологічний номер. На сьогоднішній день розуміння його сутності є досить розмитим як серед суспільства, так і в наукових колах через його новизну. Виходячи з цього факту та недостатнього вивчення цієї теми, нами була розроблена універсальна модель екологічного готельного номера (рис.3.4).

Екологічний номер у готелі важливий з кількох причин, і в сучасному світі це не лише турбота про довкілля, але й важливий елемент комфорту для гостей. Все більше туристів обирають готелі, що дбають про екологію, особливо зростає популярність серед молоді та міжнародних мандрівників. Екологічні сертифікати, такі як Green Key чи LEED, додають цінності готелю в очах гостей і підвищують репутацію. Такі номери можуть допомогти готелю відповідати міжнародним екологічним стандартам.

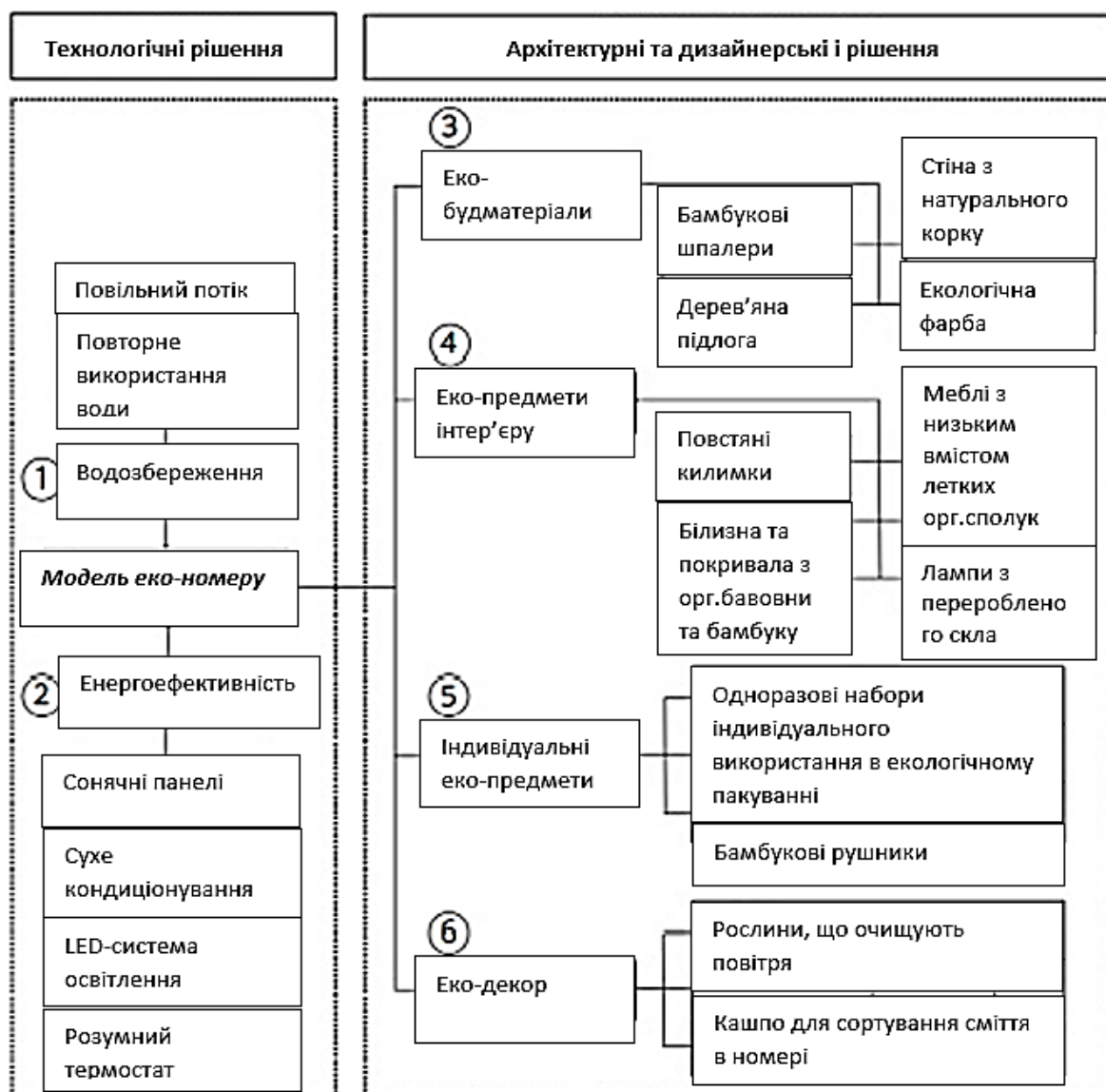

Рис.3.5. Універсальна модель екологічного номеру.

Складено автором

В опитуванні 2024 року від компанії Booking зазначено, що 75% мандрівників у всьому світі висловлюють бажання подорожувати більш екологічно протягом наступних 12 місяців. Конкретні наміри включають зменшення споживання енергії (57%), використання більш екологічних видів транспорту (54%) під час подорожей у майбутньому та відчуття провини, коли роблять менш екологічний вибір (43%) (рис.3.5).

Рис.3.6. Результати опитування Booking.com Sustainable Travel Report 2024 [28]

Також в опитуванні зазначено, що майже половині мандрівників (45%) привабливіше знайти житло, позначене як більш екологічне. Узгодженість стандартів сертифікації має вирішальне значення для визначення цих варіантів: 67% погоджуються, що всі сайти бронювання подорожей повинні використовувати однакові екологічні сертифікати або позначки [28].

Грунтуючись на авторській моделі, що підтверджується результатами опитування компанії Booking.com, запропоновано тривимірну модель екологічного готельного номера (рис. 3.7).

Рис.3.7. Тривимірна модель екологічного готельного номера
Складено автором

Спираючись на вищевикладене наведемо основні складові концепції екологічного готельного номеру.

I. Комфорт для відвідувачів:

- Гості можуть заздалегідь вибрати важливі параметри під час бронювання номера: температуру повітря, доступ до громадського транспорту, кількість необхідних рушників тощо.
- Різноманітні елементи концепції ненав'язливо інформують клієнтів про екологічні технології без примусу до їх використання.
- Замість традиційної кавомашини і міні-бару у номері пропонується кавовий бар із свіжою випічкою на кожному поверсі готелю.
- Запроваджено програму накопичення Green Points, бали якої можна використовувати у партнерів готелю, таких як місцеві виробники.

- Передбачені спеціальні гостьові зони для відпочинку на свіжому повітрі.
- У номерах розміщено спеціальні кошики для роздільного збору сміття.
- Сонячна акумулююча стіна обладнана індикатором, що відображає кількість спожитої води.
- Гостям доступні спеціальні журнали, які містять інформацію про інгредієнти, їх поживну цінність та корисні рекомендації щодо здорового харчування.
- Внутрішній садок обладнано для занять гімнастикою та йогою, включаючи необхідне обладнання та аксесуари.
- Паперові матеріали містять інформацію про екологічні технології.
- Ключ від номера також слугує проїзним документом для місцевих автобусів та електричок.

II. Енергоефективність:

- Дизайн гостьових номерів включає просторе планування, що зменшує опорну поверхню будівлі та сприяє раціональному використанню енергії.
- У номерах встановлено систему сухого кондиціонування повітря.
- «Розумний» програмований термостат регулює температуру в кімнаті: при відсутності гостей температура знижується до мінімуму, а перед їхнім приїздом нагрівається до комфортного рівня. Коли номер знову стає вільним, інфрачервоні датчики сигналізують про зниження температури.
- У номерах використовуються LED-системи освітлення, які дозволяють зменшувати інтенсивність світла та заощаджувати електроенергію.
- «Розумний» термостат автоматично вимикає кондиціонер, коли працює акумулююча стіна.
- У готелі реалізована зручна функція «all-off», що дозволяє відключати всі електроприлади при виході з номера.

- Центральна енергетична система включає повітряну конденсацію, бойлер із проміжним підігрівом, конденсуючий бойлер та систему сонячного нагріву води.
- Електрика в закладі постачається за допомогою фотогальванічних панелей, розташованих на даху.
- Акумуляююча стіна в душі використовується для ефективного нагріву води.
- Можливість регулювання освітлення та температури в номері додає зручності для гостей.

III. Внутрішнє середовище:

- Акумуляююча стіна забезпечує гармонійне поєднання внутрішнього та зовнішнього простору номера, пропускаючи достатньо природного світла та зменшуючи потребу в штучному освітленні.
- У фарбах, що використовуються в інтер'єрі номерів, відсутні леткі хімічні речовини.
- Меблі в номерах мають низький вміст летких органічних сполук.
- В номері як елемент еко-дизайну можна встановити конструкцію з окремих модулів для вертикального розміщення рослин, які не потребують частого поливу – фітостіну.

IV. Споживання води:

- Душі обладнані системою, що забезпечує повільний потік води.
- Унітази спроектовані для зменшення водоспоживання.
- Відпрацьована та очищена вода ефективно використовується для поливу садів та рослин.
- Автоматичні сенсори на кранах самостійно забезпечують заряджання.

V. Матеріали:

- Система водоочищення використовує фільтри, що забезпечують отримання питної води з газом або без, у скляні пляшки, без використання пластикових контейнерів.

- Дерев'яні підлоги сертифіковані та покриті натуральними барвниками.
- Тканини, що застосовуються, виготовлені з натуральних волокон і мають сертифікати, що підтверджують їх переробку.
- Використовуються повстяні килимки.
- Постільна білизна, ковдри та рушники виготовлені з бамбуку – відновлювального матеріалу.
- Покривала створені з органічної бавовни.
- Матраси є гіпоалергенними, виготовлені з «Есо Foam» і натурального латексу
- Внутрішній сад оформлений з використанням річкового каміння.
- Прибирання кімнат проводиться лише з екологічними миючими засобами.
- Використання електронних блокнотів сприяє економії паперу.
- Лампи виготовлені з перероблених скляних пляшок.

VI. Зовнішнє середовище:

- На даху розташований сад і вітальня на відкритому повітрі.
- Інтер'єр номеру оформлено з використанням творів мистецтва місцевих художників.
- На кожному поверсі працюють буфети, де пропонують каву, свіжі місцеві фрукти і овочі, випічку та добірку регіональної преси. Наявність цих буфетів дозволяє зекономити, оскільки в номерах відсутні міні-бари, кавомашини та доставка преси.
- Меню готелю складається із свіжих місцевих продуктів, включаючи біологічно вирощені.

Для впровадження екологічного номера рекомендується використовувати технології, що сприяють заощадженню води та енергії. Крім того, важливо застосовувати екологічні будівельні матеріали, предмети інтер'єру, особистого користування та декор. Екологічний готельний номер оформлений у природному стилі з використанням екологічних матеріалів, як-

от дерев'яні меблі, натуральні тканини та органічні постільні речі. Рослини в кімнаті покращують якість повітря, а енергоефективне освітлення та великі вікна сприяють економії енергії.

Для збереження водних ресурсів буде впроваджена система часткового зливу унітазу, яка вже довела свою високу ефективність. Це свідчить про готовність технології до застосування в еко-номерах. Також планується встановлення спеціальних змішувачів із функцією економії води для душу та умивальника.

Таблиця 3.3

Список екологічно маркованих професійних мийних засобів
вітчизняного виробництва

Назва підприємства	Торгова марка продукції	Екологічні процедури
ТОВ “Голд Дроп-Україна” м. Рогатин, Івано-Франківська обл.		сертифіковані організацією “Зелений Журавлик” упаковка підлягає вторинній обробці
ТОВ “Де Ла Марк»” м. Київ		міжнародний екосертифікат “Жива планета”; зворотна тара для утилізації
ТОВ “БІОЛАЙФ-Україна” м. Ужгород,		сертифікація Green Key, LEED та інші
Приватне підприємство “Торговий дім ДОНАТ”, м. Київ		сертифікація “Зелена Зірка”

Складено автором за матеріалами: [9]

Щодо екологічних будівельних матеріалів, то при виготовленні більшості елементів основним матеріалом буде бамбук: бамбукові натуральні шпалери та бамбуковий паркет. Одна зі стін буде обшита натуральним корком, а стеля пофарбована екологічною фарбою на водній основі з еко-

маркуванням «Листок життя». Більшість предметів інтер'єру також виготовлено з бамбука: стандартні штори, рулонні штори, подушки, постільна білизна та ковдри. Матраси є гіпоалергенними, виготовлені з «Есо Foam» і натурального латексу.

Що стосується еко-предметів особистого користування, туалетний папір та рушники будуть повністю виготовлені з бамбукового волокна. Індивідуальні набори одноразового використання упаковують у біорозкладне саше замість традиційної пластикової упаковки. У санвузлі встановлять спеціальні диспенсери для шампуню, гелю для душу та інших засобів, що дозволить значно зменшити загальну кількість відходів від використання одноразових упаковок, що не підлягають переробці.

Еко-декор у номері буде представлений великою кількістю рослин, що очищують повітря, корисних для здоров'я людини та без алергенів: бамбук, бамбукові кущі, орхідеї, кактус «Сансевієрія» та фікус «Бенджаміна Кінкі». Для розміщення рослин використають горщики та піддони з екологічно чистих матеріалів: глини та скла. На стінах будуть підвісні глиняні кашпо з сукулентами, які також сприяють очищенню повітря. Окремо варто зазначити, що в номері можна встановити конструкцію з окремих модулів для вертикального розміщення рослин, які не потребують частого поливу – фітостіну (1 шт. 1x1 м, 2 шт. 1x2 м).

ВИСНОВКИ

1. В умовах сучасних екологічних викликів та зростання попиту на стале споживання, готельна індустрія стикається з необхідністю розробки інноваційних екологічних рішень. Аналіз ринку вказує на збільшення кількості туристів, що надають перевагу екологічно відповідальним варіантам проживання. У процесі дослідження було визначено, що впровадження екологічних практик та інноваційних рішень у готельний бізнес є важливим кроком для збереження навколишнього середовища та підвищення конкурентоспроможності підприємств.

2. Дослідження підтвердило, що попит на екологічні послуги в індустрії гостинності зростає, а споживачі все більше цінують екологічну відповідальність готелів. Впровадження зелених інновацій стало важливим фактором, що впливає на вибір готелю споживачами та підвищує його привабливість.

Аналіз зарубіжних практик створення еко-готельних номерів показав, що інтеграція таких рішень, як сертифіковані екологічні стандарти, використання відновлюваних джерел енергії та заходи зі збереження ресурсів, є ефективним засобом підвищення екологічної свідомості готельного бізнесу. Запозичення досвіду європейських країн і адаптація найкращих практик до українського ринку забезпечують розширення можливостей для сталого розвитку готельного сектору.

3. Україна має значний потенціал для розвитку зелених інновацій у готельній сфері, зважаючи на зростаючу увагу до сталого розвитку серед українських споживачів і міжнародних туристів. Впровадження концепції еко-номерів сприятиме ефективному використанню ресурсів, підвищенню енергоефективності та зниженню операційних витрат готельних підприємств.

4. Концепція екологічного номеру була розроблена на основі принципів енергоефективності, водозбереження та використання екологічно чистих матеріалів. Запропоновані рішення включають інженерно-технологічні елементи, такі як частковий злив унітазів, енергоощадні змішувачі, сенсорні

системи освітлення, а також використання архітектурних і дизайнерських рішень з екологічних матеріалів – бамбука, натуральної пробки, екофарб на водній основі тощо. Впровадження цих інновацій забезпечує не тільки зниження негативного впливу на довкілля, але й сприяє комфорту і задоволенню клієнтів, орієнтованих на еко-дружні умови проживання.

Створена тривимірна модель еко-номера дозволила побачити застосовані інновації та сформувані цілісне уявлення про його функціональність. Цей інструмент має високий потенціал для залучення гостей і демонстрації еко-дружньої політики готелю.

5. Запропонована концепція та її інноваційні рішення можуть бути застосовані в готелях категорії 3* та 4* для посилення екологічного іміджу та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Впровадження зелених технологій не лише сприятиме збереженню довкілля, а й зменшить витрати готелю на комунальні послуги та утилізацію відходів.

6. Екологічний номер, створений на основі даної концепції, може стати вагомим частиним екологічної політики готелю, забезпечуючи як економічні вигоди, так і позитивний вплив на репутацію. Для досягнення максимальної ефективності рекомендується проводити регулярне оновлення екологічних рішень відповідно до новітніх технологій та трендів ринку.

7. Для подальшого розвитку екологічних готельних ініціатив в Україні доцільно сприяти створенню нормативної бази для сертифікації еко-готелів, а також розробці програм субсидування та пільгового кредитування для бізнесу, що впроваджує зелені інновації. Важливо також проводити просвітницьку діяльність серед підприємців і туристів для популяризації ідеї екологічного відпочинку.

8. Реалізація екологічних номерів сприятиме формуванню екологічної свідомості не лише серед власників і працівників готелів, але й серед гостей, що проживають в еко-номерах. Це допоможе поширювати принципи сталого способу життя, орієнтуючи суспільство на відповідальне ставлення до природних ресурсів та збереження довкілля.

СПИСОК ВИКОРСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гладуняк Ю. В. Державне регулювання розвитку готельного господарства: проблеми та перспективи . *Наук. вісн. Нац. ун- ту держ. податкової служби України (економіка, право)*. 2009. № 3. С. 29– 36.
2. Готель «Слов’янка». URL: <https://slovyanka.com/>
3. Готель Шишкін. URL: <https://www.shishkinn.com/>
4. Екологічний рейтинг областей України. URL: <https://focus.ua/uk/ratings/504721-ekologicheskiiy-reyting-oblastey-ukrainy-2021>
5. Еко-тренд в сфері гостинності: економічні та соціальні аспекти. : URL: https://tourlib.net/statti_ukr/abramova.htm
6. Європейський «Зелений курс». Представництво України при Європейському Союзі. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzeve-spivrobotnictvo/klimat-yevropejska-zelena-ugoda>
7. Загальні втрати економіки, понесені в ході війни. Київська школа економіки.: URL: <http://surl.li/gnuhs>
8. Звіт про стратегічну екологічну оцінку стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки і плану заходів на 2021-2023 роки з реалізації стратегії розвитку Харківської області на 2021-2027 роки. URL: <https://kharkivoda.gov.ua/content/documents/1021/102038/files/Звіт%20CEO%20Харківська%20область.pdf>
9. Каленська В. П. Любченко В. В. Зелений готельний бізнес: екологічна відповідальність. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1459/1373>
10. Кращі еко-готелі України. URL: <https://www.0352.ua/news/3219560/krasi-ekogoteli-ukraini>
11. Кушнірук Г.В., Дорош Ю. С. Позиціонування брендів міжнародних

- готельних мереж на ринку гостинності України. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1247/1174>
12. Міністерство інфраструктури України. Євроінтеграція. URL: <https://mtu.gov.ua/timeline/Evrointegraciya.html>
13. Національна парадигма сталого розвитку України / За ред. проф., академіка НАН України, д. т. н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. 72 с.
14. Носирєв О., Деділова Т., Токар І. Розвиток туризму та індустрії гостинності в стратегії постконфліктного відновлення економіки України. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2022. Вип. 1(26). С. 55–68. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2022/22nooveu.pdf>
15. Офіційний сайт Національної туристичної організації України. URL: <https://www.ntoukraine.org/>
16. Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму України. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
18. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19>
19. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.17 р. № 168. *Офіційний вісник України*. 2017. № 26. С. 86.
20. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#n11>
21. Процеси екологізації готельних підприємств України. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/melnyk13.htm
22. Ринок готельної нерухомості 2023: попит відновлюється, кадровий

- 34.LEED. URL : <https://hpb-s.com/news/leed-certification/#:~:text=LEED>
- 35.Market Analysis Report. Grand view research. 2022. URL:
<https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/domestic-tourism-market-report>
- 36.Marriott International. URL: <https://www.marriott.com/>
- 37.SaveOnEnergy. URL: <https://www.saveonenergy.com/>
- 38.Seamless sustainability – closing the gap between intention and action. 2021. URL: <https://partner.booking.com/en-gb/click-magazine/trends-insights/seamless-sustainability---closing-gap-between-intention-and-action>
- 39.Switzerland Ranked as the Safest European Destination. February 28, 2023. URL: <https://www.schengenvisainfo.com/news/switzerland-ranked-as-the-safest-european-destination/>
- 40.Transnational corporations in the global world economic environment. URL: <https://ac.elscdn.com/S187704281631120X/1>.
- 41.Travelife Sustainability System Criterie. URL:
<http://www.travelifecollection.com>
- 42.UNEP (Програма ООН з навколишнього середовища). URL:
<https://www.unenvironment.org/ru>